

(สำเนา)

เลขที่รับ ๑๙/๒๕๕๒ วันที่ ๕ ม.ค. ๒๕๕๒

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ที่ นร ๐๕๐๓/๖๒

สำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๕ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอดกกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพแพทย์ของอาเซียน ขอดกกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพทันตแพทย์
ของอาเซียน และกรอรับข้อดกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพบัญชีของอาเซียน

กราบเรียน ประธานรัฐสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อดกลงฯ และกรอรับข้อดกลงฯ รวม ๓ ฉบับ ในเรื่องนี้ฉบับภาษาไทยและเอกสารประกอบ
ฉบับภาษาอังกฤษ

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเลงมติให้เสนอ

๑. ข้อดกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพแพทย์ของอาเซียน
๒. ข้อดกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ของอาเซียน และ
๓. กรอรับข้อดกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพบัญชีของอาเซียน รวม ๓ ฉบับ เพื่อขอ

ความเห็นชอบจากรัฐสภาโดยด่วน ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอข้อดกลงฯ และกรอรับข้อดกลงฯ รวม ๓ ฉบับดังกล่าว มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอ
รัฐสภาให้ความเห็นชอบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) อภิสสิทธิ เวชชาชีวะ

(นายอภิสสิทธิ เวชชาชีวะ)

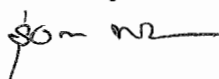
นายกรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๕

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

สำเนาถูกต้อง

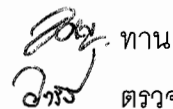

(นางสาวรุ่งนภา ชินนิชิต)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานระเบียบวาระ

สำนักงานการประชุม

จิราภา พิมพ์

ทวน
ตรวจ

ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพแพทย์ของอาเซียน

ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Medical Practitioners

เรื่องเดิม

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2546 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนทั้ง 10 ประเทศได้ร่วมลงนามในแถลงการณ์ Bali Concord II ซึ่งได้มีการกำหนดให้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วม (MRA) ด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลักภายในปี ค.ศ. 2008 เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพ/แรงงานเชี่ยวชาญ/ผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียนได้อย่างเสรี ทั้งนี้ รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้มีการลงนามข้อตกลงสาขาวิศวกรรม เมื่อปี 2548 ลงนาม MRA สาขาวิชาชีพการพยาบาล เมื่อปี 2549 และลงนาม MRA สาขาสถาปัตยกรรมและกรอบข้อตกลงการยอมรับในคุณสมบัติด้านการสำรวจ เมื่อปี 2550

ล่าสุด อาเซียนได้เจรจาจัดทำ MRA วิชาชีพแพทย์ ทันตแพทย์ และบริการบัญชี ซึ่งสามารถตกลงกันได้สาระสำคัญแล้ว โดยในช่วงการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ครั้งที่ 40 เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2551 อาเซียน 9 ประเทศ ยกเว้นไทย ได้ลงนาม MRA วิชาชีพแพทย์ ทันตแพทย์ และบริการบัญชีแล้ว

การดำเนินการ

การประชุมเจรจาเพื่อจัดทำ MRA วิชาชีพแพทย์ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้แทนจากองค์กรกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์ อาทิ กระทรวงสาธารณสุขและแพทยสภา โดยได้เห็นชอบร่างฉบับสุดท้ายของข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพแพทย์ของอาเซียนแล้ว

สาระสำคัญของข้อตกลงฯ

MRA สาขาวิชาชีพแพทย์มีหลักการคือ เปิดให้แพทย์ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ในประเทศอาเซียนอื่นได้โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย

แพทย์ต่างชาติที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศอื่นต้องผ่านการประเมินและอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลในประเทศที่รับให้ทำงาน (ของประเทศไทย คือ แพทยสภาและกระทรวงสาธารณสุข) การดำเนินงานในเรื่องนี้ของอาเซียนจะอยู่ภายใต้การดูแลของ ASEAN Joint Coordinating Committee on Medical Practitioners ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศสมาชิก

ทั้งนี้ หลังจากการลงนามในข้อตกลงแล้ว สมาชิกอาเซียนที่ไม่พร้อมดำเนินการตามข้อตกลงจะต้องมีหนังสือแจ้งให้สมาชิกอื่นทราบโดยผ่านฝ่ายเลขาธิการอาเซียน

ประโยชน์ที่จะได้รับ

การดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพแพทย์ของอาเซียนจะช่วยให้แพทย์ที่มีใบอนุญาตในประเทศเดิมและมีประสบการณ์สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศอาเซียนอื่นได้สะดวกขึ้น โดยลดขั้นตอนในการตรวจสอบ/รับรองวุฒิการศึกษาหรือความรู้ทางวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม แพทย์ต่างชาติจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย เช่น ในกรณีของไทย แพทย์ต่างชาติจะต้องปฏิบัติเหมือนคนไทยคือต้องผ่านการสอบเพื่อให้ได้ใบอนุญาต

ASEAN MUTUAL RECOGNITION ARRANGEMENT ON MEDICAL PRACTITIONERS

PREAMBLE

The Governments of Brunei Darussalam, the Kingdom of Cambodia, the Republic of Indonesia, Lao People's Democratic Republic, Malaysia, the Union of Myanmar, the Republic of the Philippines, the Republic of Singapore, the Kingdom of Thailand, and the Socialist Republic of Viet Nam, Member States of the Association of South East Asian Nations (hereinafter collectively referred to as ASEAN or ASEAN Member States or singularly as ASEAN Member State);

RECOGNISING the objectives of the ASEAN Framework Agreement on Services (hereinafter referred to as AFAS); which are to enhance cooperation in services amongst ASEAN Member States in order to improve the efficiency and competitiveness, diversify production capacity and supply and distribution of services of their services suppliers within and outside ASEAN; to eliminate substantially the restrictions to trade in services amongst ASEAN Member States; and to liberalise trade in services by expanding the depth and scope of liberalisation beyond those undertaken by ASEAN Member States under the General Agreement on Trade in Services (hereinafter referred to as GATS) with the aim to realising free trade in services;

RECOGNISING the ASEAN Vision 2020 on Partnership in Dynamic Development, approved on 14 June 1997, which charted towards the year 2020 for ASEAN the creation of a stable, prosperous and highly competitive ASEAN Economic Region which would result in:

- free flow of goods, services and investment;
- equitable economic development, and reduced poverty and socio-economic disparities; and
- enhanced political, economic and social stability;

NOTING that Article V of AFAS provides that ASEAN Member States may recognise the education or experience obtained, requirements met, or licences or certifications granted in another ASEAN Member State, for the purpose of licensing or certification of service suppliers;

NOTING the decision of the Bali Concord II adopted at the Ninth ASEAN Summit held in 2003 calling for the completion of Mutual Recognition Arrangements (hereinafter referred to as MRAs or singularly as MRA) for qualifications in major professional services by 2008 to facilitate free movement of professionals/skilled labour/talents in ASEAN; and

PROVIDING an MRA for Medical Practitioners that would strengthen professional capabilities by promoting the flow of relevant information and exchange of expertise, experiences and best practices suited to the specific needs of ASEAN Member States;

HAVE AGREED as follows:

ARTICLE I OBJECTIVES

The objectives of this MRA are to:

- 1.1 facilitate mobility of medical practitioners within ASEAN;
- 1.2 exchange information and enhance cooperation in respect of mutual recognition of medical practitioners;

- 1.3 promote adoption of best practices on standards and qualifications; and
- 1.4 provide opportunities for capacity building and training of medical practitioners.

ARTICLE II DEFINITIONS

In this MRA, unless the context otherwise requires:

- 2.1 **Medical Practitioner** refers to a natural person who has completed the required professional medical training and conferred the professional medical qualification; and has been registered and/or licensed by the Professional Medical Regulatory Authority in the Country of Origin as being technically, ethically and legally qualified to undertake professional medical practice.
- 2.2 **Specialist** refers to a Medical Practitioner who has the medical specialist training and postgraduate qualification(s) that are recognised by the Country of Origin and has been registered and/or licensed as a specialist if such registration is applicable in the Country of Origin;
- 2.3 **Foreign Medical Practitioner** refers to a Medical Practitioner including Specialist who holds the nationality of an ASEAN Member State, registered to practise medicine in the Country of Origin and applying to be registered/ licensed to practise medicine in the Host Country.
- 2.4 **Registration** refers to registering and/or certifying and/or licensing of the Medical Practitioner within a jurisdiction or may refer to the issuance of a certificate or licence to a Medical Practitioner who has met or

complied with specified requirements for registration to practise medicine in the Country of Origin and/or Host Country.

- 2.5 **Country of Origin** refers to the ASEAN Member State where the Medical Practitioner has a current and valid registration to practise medicine.
- 2.6 **Host Country** refers to the ASEAN Member State where a Foreign Medical Practitioner applies for registration to practise medicine.
- 2.7 **Professional Medical Regulatory Authority** (hereinafter referred to as PMRA) refers to a body vested with the authority by the government in each ASEAN Member State to regulate and control Medical Practitioners and their practice of medicine. PMRA in this context refers to the following:-

Member State	PMRA
Brunei Darussalam	Brunei Medical Board
Cambodia	Cambodian Medical Council and Ministry of Health
Indonesia	Indonesian Medical Council and Ministry of Health
Lao PDR	Ministry of Health
Malaysia	Malaysian Medical Council
Myanmar	Myanmar Medical Council, Ministry of Health
Philippines	Professional Regulation Commission, Board of Medicine and Philippine Medical Association
Singapore	Singapore Medical Council and Specialists Accreditation Board
Thailand	Thailand Medical Council and Ministry of Public Health

- 2.8 **Domestic Regulations** include laws, by-laws, regulations, rules, orders, directives and policies relating to the practice of medicine issued by the PMRA and/or relevant authorities.
- 2.9 **Continuing Professional Development** (hereinafter referred to as CPD) is the means by which members of the medical profession maintain, develop or improve their knowledge, skills and professional performance.

ARTICLE III RECOGNITION AND ELIGIBILITY OF FOREIGN MEDICAL PRACTITIONERS

3.1 Recognition of a Foreign Medical Practitioner

A Foreign Medical Practitioner may apply for registration in the Host Country to be recognised as qualified to practise medicine in the Host Country in accordance with its Domestic Regulations and subject to the following conditions:

- 3.1.1 in possession of a medical qualification recognised by the PMRA of the Country of Origin and Host Country;
- 3.1.2 in possession of a valid professional registration and current practising certificate to practise medicine issued by the PMRA of the Country of Origin;
- 3.1.3 has been in active practice as a general Medical Practitioner or specialist, as the case may be, for not less than five (5) continuous years in the Country of Origin;

3.1.4 in compliance with CPD at satisfactory level in accordance with the policy on CPD mandated by the PMRA of the Country of Origin;

3.1.5 has been certified by the PMRA of the Country of Origin of not having violated any professional or ethical standards, local and international, in relation to the practice of medicine in the Country of Origin and in other countries as far as the PMRA is aware;

3.1.6 has declared that there is no investigation or legal proceeding pending against him/her in the Country of Origin or another country; and

3.1.7 in compliance with any other assessment or requirement as may be imposed on any such applicant for registration as deemed fit by the PMRA or other relevant authorities of the Host Country.

3.2 Eligibility of a Foreign Medical Practitioner

A Foreign Medical Practitioner who satisfies the above conditions shall be recognised as qualified to practise medicine in the Host Country.

3.3 Undertaking of a Foreign Medical Practitioner

A Foreign Medical Practitioner who is allowed to practise medicine in the Host Country shall be subjected to Domestic Regulations and conditions which include but are not limited to the following:

3.3.1 to be bound by Professional and Ethical Codes of Conduct and standards of medical practice imposed by the PMRA of the Host Country;

3.3.2 to be bound by prevailing laws of the Host Country;

3.3.3 to subscribe to any requirement for insurance liability scheme in the Host Country; and

3.3.4 to respect the culture and religious practice of the Host Country.

ARTICLE IV PROFESSIONAL MEDICAL REGULATORY AUTHORITY

4.1 Subject to Domestic Regulations, the PMRA of the Host Country shall:

4.1.1 evaluate the qualifications, training and experiences of the Foreign Medical Practitioners;

4.1.2 impose any other requirement or assessment for registration where applicable;

4.1.3 grant recognition and register eligible Foreign Medical Practitioners to practise medicine in the Host Country;

4.1.4 monitor and assess the compliance of the registered Foreign Medical Practitioners' practice and conduct in accordance with the Professional and Ethical Codes of Conduct and standards of medical practice of the Host Country; and

4.1.5 take necessary actions in the event any registered Foreign Medical Practitioner failed to practise in accordance with the Professional and Ethical Codes of Conduct and standards of medical practice of the Host Country.

**ARTICLE V
RIGHT TO REGULATE**

This MRA shall not reduce, eliminate or modify the rights, power and authority of each ASEAN Member State, its PMRA and other relevant authorities to regulate and control medical practitioners and the practice of medicine. ASEAN Member States, however, should undertake to exercise their regulatory power reasonably and in good faith for this purpose without creating any unnecessary barriers to the practice of medicine.

**ARTICLE VI
ASEAN JOINT COORDINATING COMMITTEE ON
MEDICAL PRACTITIONERS**

6.1 An **ASEAN Joint Coordinating Committee on Medical Practitioners** (hereinafter referred to as AJCCM) shall be established comprising of not more than two (2) appointed representatives from the PMRA of each ASEAN Member State with the following terms of reference:

6.1.1 to facilitate the implementation of this MRA through better understanding of the Domestic Regulations applicable in each ASEAN Member State and in the development of strategies for the implementation of this MRA;

6.1.2 to encourage ASEAN Member States to standardise and adopt mechanisms and procedures in the implementation of this MRA;

6.1.3 to encourage the exchange of information regarding laws, practices and developments in the practice of medicine within the region with the view of harmonisation in accordance with regional and/or international standards;

- 6.1.4 to develop mechanisms for continued information exchange as and when needed;
  - 6.1.5 to review the MRA every five (5) years or earlier, if necessary; and
  - 6.1.6 to do any other matters related to this MRA.
- 6.2 The AJCCM shall formulate the mechanism to carry out its mandate.

ARTICLE VII MUTUAL EXEMPTION

- 7.1 The ASEAN Member States recognise that any arrangement which would confer exemption from further assessment by the PMRA of the Host Country may be concluded only with the involvement and consent of that PMRA.
- 7.2 The ASEAN Member States note that the PMRA of the Host Country has the statutory responsibility of protecting the health, safety, environment, and welfare of the community within its jurisdiction, and may require the Foreign Medical Practitioners seeking the right to practise in the Host Country to submit themselves to some form of supplementary requirements or assessment.
- 7.3 The ASEAN Member States recognise that such requirements or assessment shall provide the PMRA of the Host Country with a sufficient degree of confidence that the Foreign Medical Practitioners concerned:
- 7.3.1 are equipped with the necessary skills and expertise consistent with the medical practice,

general and/or specialised, that they intend to carry out and undertake in the Host Country;

7.3.2 understand the general principles behind applicable Professional and Ethical Codes of Conduct and standards of medical practice in the Host Country and demonstrate an ability to apply such principles in carrying out medical practice in the Host Country; and

7.3.3 are familiar with the Domestic Regulations that govern the operation of medical practice in the Host Country.

ARTICLE VIII DISPUTE SETTLEMENT

- 8.1 ASEAN Member States shall at all times endeavour to agree on the interpretation and application of this MRA and shall make every attempt through communication, dialogue, consultation and cooperation to arrive at a mutually satisfactory resolution of any matter that might affect the implementation of this MRA.
- 8.2 The ASEAN Protocol on Enhanced Dispute Settlement Mechanism, done at Vientiane, Lao PDR on 29 November 2004, shall apply to disputes concerning the interpretation, implementation, and/or application of any of the provisions under this MRA upon exhaustion of the mechanism in Article 8.1.

ARTICLE IX AMENDMENTS

- 9.1 Any provision of this MRA may only be amended by mutual written agreement by the Governments of all ASEAN Member States.

- 9.2 Notwithstanding Article 9.1, any ASEAN Member State may amend its PMRA listed in Article 2.7 as and when necessary without the mutual agreement of the other ASEAN Member States. Any amendment shall be communicated to the other ASEAN Member States through the ASEAN Secretariat in writing.

ARTICLE X FINAL PROVISIONS

- 10.1 The terms and definitions and other provisions of the GATS and AFAS shall be referred to and shall apply to matters arising under this MRA for which no specific provision has been made herein.
- 10.2 This MRA shall enter into force six (6) months after the signing of this MRA by all ASEAN Member States. Any ASEAN Member State that wishes to defer implementation of this MRA shall notify the ASEAN Secretariat in writing of its intention within 6 months from the date of signature and the ASEAN Secretariat shall thereafter notify the rest of the ASEAN Member States. The deferment shall be effective upon notification by the ASEAN Secretariat to the other ASEAN Member States.
- 10.3 Any ASEAN Member State which has, pursuant to Article 10.2 of this MRA, given notice of deferment of its implementation, shall notify the ASEAN Secretariat of the indicated date of implementation of this MRA, which shall not be later than 1 January 2010. The ASEAN Secretariat shall thereafter notify the rest of the ASEAN Member States of the indicated date of implementation of this MRA. An ASEAN Member State which does not notify the ASEAN Secretariat of its date of implementation by 1 January 2010 shall be bound to implement this MRA on 1 January 2010.

10.4 This MRA shall be deposited with the ASEAN Secretariat, who shall promptly furnish a certified copy thereof to each ASEAN Member State.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorised thereto by their respective Governments, have signed this ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Medical Practitioners.

DONE at Singapore, this 25th day of August in the Year Two Thousand and Eight, in a single original copy in the English Language.

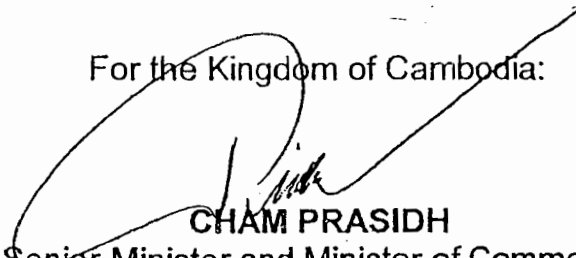
For Brunei Darussalam:

LIM JOCK SENG

Second Minister for Foreign Affairs and Trade

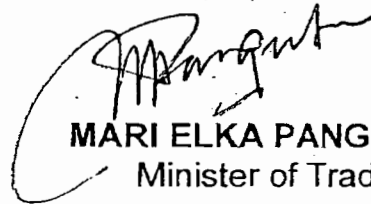
For the Kingdom of Cambodia:

CHAM PRASIDH

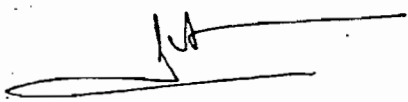
Senior Minister and Minister of Commerce

For the Republic of Indonesia:

MARI ELKA PANGESTU
Minister of Trade

For Lao People's Democratic Republic:

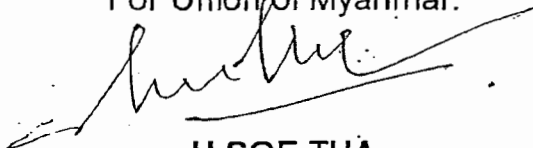
NAM VIYAKETH
Minister of Industry and Commerce

For Malaysia:

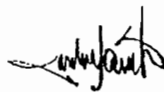
TAN SRI MUHYIDDIN YASSIN
Minister of International Trade and Industry

For Union of Myanmar:

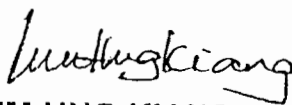
U SOE THA
Minister for National Planning and Economic Development

For the Republic of the Philippines:

PETER B. FAVILA
Secretary of Trade and Industry

For the Republic of Singapore:

LIM HNG KIANG
Minister for Trade and Industry

For Kingdom of Thailand:

For the Socialist Republic of Viet Nam:

NGUYEN CAM TU
Vice Minister of Industry and Trade

คำแปลข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพแพทย์ของอาเซียน

รัฐบาลแห่งบรูไน ดารุสซาราม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สหภาพพม่า สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย และ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ในฐานะประเทศสมาชิกของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (จากนี้จะเรียกรวมกันว่า “อาเซียน” หรือ “ประเทศสมาชิกอาเซียน”);

ตระหนักถึง วัตถุประสงค์ของกรอบความตกลงอาเซียนด้านบริการ (จากนี้จะเรียกว่า AFAS) ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือด้านบริการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขัน สร้างความหลากหลายด้านความสามารถในการผลิต และการให้และกระจายการบริการของผู้ให้บริการของตนระหว่างอาเซียนและนอกอาเซียน และเพื่อเปิดเสรีการค้าบริการโดยขยายทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้างของการเปิดเสรีให้เกินไปกว่าที่ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ผูกพันไว้ภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (จากนี้จะเรียกว่า “GATS”) โดยมุ่งหวังให้เกิดการค้าบริการอย่างเสรี;

รับทราบถึง วิสัยทัศน์ของอาเซียนปี 2020 ในการเป็นหุ้นส่วนร่วมกันในการพัฒนาอย่างมีพลวัต ซึ่งได้ประกาศในวันที่ 14 มิถุนายน 1997 โดยกำหนดอาเซียนเป็นเขตเศรษฐกิจที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและสามารถแข่งขันในตลาดโลกในทุก ๆ ด้าน ประกอบด้วย

- การเปิดเสรีเรื่องสินค้า บริการและการลงทุน
- การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมและการลดปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประเทศอาเซียน
- ความมีเสถียรภาพทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

รับทราบถึง ข้อ 5 ของ AFAS ระบุว่าประเทศสมาชิกอาเซียนอาจยอมรับ การศึกษาหรือประสบการณ์ที่ได้รับ เงื่อนไขที่บรรลุล และ ใบอนุญาตหรือใบรับรองที่ออกให้ในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น เพื่อวัตถุประสงค์ของการอนุญาตหรือรับรองผู้ให้บริการ;

รับทราบถึง ผลการตัดสินใจในแถลงการณ์บาหลีซึ่งได้รับการรับรองในการประชุมสุดยอดอาเซียนที่จัดขึ้นในปี ค.ศ. 2003 ซึ่งเรียกร้องให้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วม (จากนี้จะเรียกว่า “MRA”) ด้านคุณสมบัติในบริการด้านวิชาชีพหลักภายในปี ค.ศ. 2008 เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีสำหรับ นักวิชาชีพ/แรงงานชำนาญการ/ผู้มีความสามารถพิเศษ ในอาเซียน; และ

ปรารถนา ที่จะให้ MRA สาขาวิชาชีพแพทย์ สร้างความเข้มแข็งแก่ความสามารถด้านวิชาชีพโดยส่งเสริมการเคลื่อนย้ายของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และแลกเปลี่ยนความชำนาญ ประสบการณ์ และ แนวปฏิบัติที่ดีที่สุด ที่เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของประเทศสมาชิกอาเซียน;

จึงได้ตกลง ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพแพทย์ของอาเซียน (จากนี้จะเรียกว่า “ข้อตกลงฯ”) ดังต่อไปนี้:

ข้อ 1 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของข้อตกลงฯ คือ:

- 1.1 เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเคลื่อนย้ายแพทย์ภายในประเทศสมาชิกอาเซียน;
- 1.2 เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความชำนาญเรื่องมาตรฐานและคุณสมบัติ ;
- 1.3 เพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการให้บริการวิชาชีพแพทย์ที่ดีที่สุด
- 1.4 เพื่อเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาและการฝึกฝนของแพทย์

ข้อ 2 นิยามและขอบเขต

สำหรับในข้อตกลงฯ เว้นเสียแต่ในบริบทได้กำหนดเป็นอย่างอื่น:

- 2.1 แพทย์ หมายถึง บุคคลธรรมดาที่ผ่านการทดสอบเพื่อเป็นผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์และได้รับการประเมินโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์ และขึ้นทะเบียนและ/หรือได้รับใบอนุญาตสำหรับการประกอบวิชาชีพดังกล่าวจากหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์ของประเทศแหล่งกำเนิด (Country of Origin) นั้น ว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และกฎหมาย ที่จะประกอบวิชาชีพแพทย์
- 2.2 แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง หมายถึง แพทย์ที่ผ่านการทดสอบเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางและได้รับการประเมินโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์ และขึ้นทะเบียนและ/หรือได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางจากหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์ของประเทศแหล่งกำเนิด
- 2.3 แพทย์ต่างชาติ หมายถึง แพทย์และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่มีสัญชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนและได้ขึ้นทะเบียนและ/หรือได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพแพทย์ในประเทศแหล่งกำเนิด และมาสมัครขอขึ้นทะเบียน และ/หรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ในประเทศผู้รับ
- 2.4 การขึ้นทะเบียน หมายถึง การขอขึ้นทะเบียนและ/หรือการขอใบรับรองและ/หรือการขอรับใบอนุญาตของแพทย์ภายในขอบเขตการดูแล หรือหมายถึงการออกใบรับรองหรือใบอนุญาตให้แพทย์ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดไว้สำหรับการประกอบวิชาชีพแพทย์ในประเทศแหล่งกำเนิดและ/หรือประเทศผู้รับ
- 2.5 ประเทศแหล่งกำเนิด หมายถึง ประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมที่แพทย์มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ ซึ่งยังมีผลในปัจจุบัน

- 2.6 ประเทศผู้รับ หมายถึง ประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมที่แพทย์ต่างชาติมาขอขึ้นทะเบียน และ/หรือ
ขอรับใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพแพทย์
- 2.7 หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์ (PMRA) หมายถึง หน่วยงานที่ได้รับอำนาจจากรัฐบาลของ
แต่ละประเทศสมาชิก ให้มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพแพทย์ซึ่งมีรายชื่อที่ระบุต่อไปนี้

คณะกรรมการกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์	บรูไน ดารุสซาราม
แพทยสภาและกระทรวงสาธารณสุข	กัมพูชา
แพทยสภาและกระทรวงสาธารณสุข	อินโดนีเซีย
กระทรวงสาธารณสุข	ลาว
แพทยสภา	มาเลเซีย
แพทยสภาและกระทรวงสาธารณสุข	พม่า
คณะกรรมการการศึกษากฎระเบียบวิชาชีพ และคณะกรรมการกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์	ฟิลิปปินส์
แพทยสภาและคณะกรรมการกำกับดูแลผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง	สิงคโปร์
แพทยสภาและกระทรวงสาธารณสุข	ไทย
กระทรวงสาธารณสุข	เวียดนาม

- 2.8 กฎระเบียบภายใน หมายถึง กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และนโยบาย เกี่ยวกับการ
ประกอบวิชาชีพแพทย์ซึ่งออกโดยหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์ (PMRA) และ/หรือ
หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 2.9 การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) หมายถึง วิธีการใด ๆ ก็ตามที่สมาชิกวิชาชีพแพทย์ใช้
เพื่อการคงไว้ ปรับปรุง หรือพัฒนา ความรู้ ทักษะ และผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาชีพ

ข้อ 3

การยอมรับ, คุณสมบัติ, และ สิทธิของแพทย์ต่างชาติ

3.1 คุณสมบัติในการเป็นแพทย์ต่างชาติ

แพทย์ต่างชาติสามารถขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ในประเทศผู้รับ
เพื่อเข้าไปประกอบวิชาชีพแพทย์ในประเทศนั้นได้ โดยต้องเป็นไปตามกฎระเบียบภายในของ
ประเทศผู้รับ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า แพทย์ต่างชาติต้อง:

- 3.1.1 สำเร็จการศึกษาวิชาชีพแพทย์ซึ่งได้รับการยอมรับจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์
(PMRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศผู้รับ;
- 3.1.2 จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตจากประเทศแหล่งกำเนิด ที่ยังมีผลในปัจจุบัน;
- 3.1.3 มีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติวิชาชีพแพทย์ไม่น้อยกว่า 5 ปีต่อเนื่องในประเทศแหล่งกำเนิด
ก่อนที่จะสมัครขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาต ;

- 3.1.4 ปฏิบัติสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศ แหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ;
- 3.1.5 ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์ (PMRA) ของประเทศ แหล่งกำเนิดว่าไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้าน เทคนิค มาตรฐานวิชาชีพและ จรรยาบรรณ ระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ในการประกอบวิชาชีพแพทย์ทั้งในประเทศ แหล่งกำเนิดและประเทศอื่น ๆ เท่าที่ผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์ (PMRA) รับทราบ;
- 3.1.6 แจ้งให้ทราบว่า ไม่อยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือมีคดีความทางกฎหมายที่ยังค้างอยู่ใน ประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศอื่น และ;
- 3.1.7 มีคุณสมบัติด้านอื่น ๆ ตามที่หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์ (PMRA) หรือหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องประเทศผู้รับเห็นสมควรในการกำหนดคุณสมบัติของการขอขึ้นทะเบียน และ/หรือ ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์
- 3.2 สิทธิของแพทย์ต่างชาติ
แพทย์ต่างชาติซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ระบุในข้อบท 3.1 มีสิทธิในการเข้าไปประกอบวิชาชีพ แพทย์ในประเทศผู้รับได้
- 3.3 หน้าที่ของแพทย์ต่างชาติ
แพทย์ต่างชาติที่จดทะเบียนหรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์จากประเทศผู้รับต้องต้อง ปฏิบัติสอดคล้องตามกฎระเบียบภายในและเงื่อนไขต่าง ๆ ดังนี้:
- 3.3.1 หลักปฏิบัติวิชาชีพและจรรยาบรรณแพทย์ที่มีและใช้บังคับโดยผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้าน วิชาชีพแพทย์ (PMRA) ของประเทศแหล่งกำเนิด;
- 3.3.2 กฎระเบียบ หรือข้อบังคับใด ๆ ภายในของประเทศผู้รับ;
- 3.3.3 ข้อกำหนดใด ๆ สำหรับโครงการประกันความเสียหายในประเทศผู้รับ;
- 3.3.4 วัฒนธรรมและประเพณีนิยมในประเทศผู้รับ

ข้อ 4

หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์ (PMRA)

- 4.1 ภายใต้กฎระเบียบภายในประเทศ หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์ (PMRA) ของประเทศผู้รับมี ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้:
- 4.1.1 ประเมินคุณสมบัติและประสบการณ์ของแพทย์ต่างชาติ;
- 4.1.2 กำหนดเงื่อนไขหรือวิธีการประเมินสำหรับการขึ้นทะเบียน;
- 4.1.3 ขึ้นทะเบียน และ/หรือออกใบอนุญาตให้แพทย์ต่างชาติในการเข้ามามีการประกอบวิชาชีพ แพทย์ในประเทศผู้รับ;

- 4.1.4 ติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของแพทย์ต่างชาติที่ได้จดทะเบียนและ/หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ เพื่อให้แน่ใจว่าแพทย์ต่างชาติปฏิบัติตามสอดคล้องกับหลักปฏิบัติด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณแพทย์ของประเทศผู้รับ และ;
- 4.1.5 มีวิธีการหรือมาตรการที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการกับแพทย์ต่างชาติที่ได้จดทะเบียนและ/หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ แต่ปฏิบัติไม่สอดคล้องกับหลักปฏิบัติด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณแพทย์ของประเทศผู้รับ

ข้อ 5

สิทธิในการกำกับดูแล

ข้อตกลงฯ จะต้องไม่ลด ยกเลิก หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขสิทธิ และอำนาจหน้าที่ของประเทศสมาชิกอาเซียน หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์ (PMRA) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการกำกับดูแลและควบคุมแพทย์และการประกอบวิชาชีพแพทย์ อย่างไรก็ตาม ประเทศสมาชิกอาเซียนควรที่จะบริหารอำนาจในการกำกับดูแลอย่างสมเหตุสมผล และไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคเกินความจำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพแพทย์

ข้อ 6

คณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพแพทย์อาเซียน (AJCCM)

6.1 คณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพแพทย์อาเซียน (AJCCM) จะต้องประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์ (PMRA) ของประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศไม่เกิน 2 คน และจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้:

- 6.1.1 อำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามข้อตกลงฯ โดยการส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบภายในของประเทศสมาชิกอาเซียน และการพัฒนากลยุทธ์สำหรับการดำเนินการตามข้อตกลงฯ;
- 6.1.2 ส่งเสริมประเทศสมาชิกอาเซียนในการกำหนดมาตรฐานสำหรับกลไกและขั้นตอนกระบวนการต่างๆ ในการดำเนินการตามข้อตกลงฯ;
- 6.1.3 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันทางด้านกฎหมาย แนวปฏิบัติ และการพัฒนาต่างๆ สำหรับการประกอบวิชาชีพแพทย์ในภูมิภาค โดยสอดคล้องกับมาตรฐานภูมิภาคและ/หรือสากลที่มีอยู่;
- 6.1.4 พัฒนาระบบการสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างต่อเนื่องและเมื่อมีความจำเป็น;
- 6.1.5 ทบทวนข้อตกลงยอมรับร่วมทุก ๆ 5 ปี หรือเร็วกว่านั้นหากมีความจำเป็น และ;
- 6.1.6 กระทำการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงฯ ฉบับนี้

6.2 คณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพแพทย์อาเซียน (AJCCM) จะต้องกำหนดกลไกเพื่อปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายให้แล้วเสร็จ

ข้อ 7 ข้อยกเว้นร่วมกัน

- 7.1 ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วม ยอมรับว่าข้อตกลงใดๆ ซึ่งอาจจะให้การยกเว้นจากการประเมินเพิ่มเติมโดยผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย (PMRA) ของประเทศผู้รับ อาจสามารถมีขึ้นได้ก็เฉพาะด้วยการมีส่วนร่วมและยอมรับของผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย (PMRA) เท่านั้น
- 7.2 ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วม รับทราบว่าผู้มีอำนาจในการขึ้นทะเบียนหรืออนุญาต มีความรับผิดชอบตามกฎหมายที่จะปกป้องสุขภาพ ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม และสวัสดิภาพของสังคมภายในขอบเขตการดูแล และอาจเรียกร้องให้แพทย์ต่างชาติที่ต้องการสิทธิในการประกอบวิชาชีพในประเทศผู้รับ ทำการยื่นการประเมินเพิ่มเติมได้
- 7.3 ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วม พิจารณาเห็นว่าวัตถุประสงค์ของการประเมินดังกล่าวควรเป็นการสร้างความมั่นใจในระดับที่เพียงพอต่อผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องว่าแพทย์ต่างชาติผู้นั้น:
- 7.3.1 มีทักษะที่จำเป็นและความชำนาญในการประกอบวิชาชีพแพทย ไม่ว่าจะทั่วไปหรือเฉพาะทาง ที่สามารถนำมาใช้ได้ในประเทศผู้รับได้;
  - 7.3.2 เข้าใจหลักการทั่วไปของข้อประพฤติ จรรยาบรรณ และมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพแพทยในประเทศผู้รับ และได้แสดงถึงความสามารถในการใช้หลักการดังกล่าวในการประกอบวิชาชีพแพทยในประเทศผู้รับ;
  - 7.3.3 มีความคุ้นเคยกับกฎระเบียบภายในต่างๆ ที่มีในประเทศผู้รับ

ข้อ 8 การระงับข้อพิพาท

- 8.1 ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วม ต้องพยายามหาความเห็นร่วมกันเกี่ยวกับการตีความ และการนำมาใช้สำหรับข้อตกลงฯ ฉบับนี้ และต้องพยายามอย่างเต็มความสามารถด้วยการสื่อสาร สันทนา หรือ และร่วมมือกันในการหาหนทางแก้ไขประเด็นข้อพิพาทต่างๆ ให้เป็นที่พอใจร่วมกัน
- 8.2 ข้อบทของพิธีสารอาเซียนเรื่องกลไกการระงับข้อพิพาท ซึ่งจัดทำขึ้นที่กรุงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 จะนำมาใช้ในกรณีเกิดข้อพิพาทเกี่ยวกับ การตีความ การดำเนินการ และ/หรือ การนำมาใช้ ของข้อบทใดๆ ภายใต้ข้อตกลงฯ ฉบับนี้ ตามกลไกในข้อบท 8.1

ข้อ 9 การปรับปรุงแก้ไข

- 9.1 ข้อบทของข้อตกลงฯ นี้อาจจะแก้ไขได้ก็เฉพาะที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขที่ตกลงร่วมกันเป็นลายลักษณ์อักษรโดยรัฐบาลของประเทศสมาชิกอาเซียน
- 9.2 ภายใต้ข้อบท 9.1 ประเทศสมาชิกอาเซียนใด ๆ อาจจะปรับปรุงแก้ไขรายชื่อหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) ในข้อบท 2.7 ได้หากมีความจำเป็น โดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากประเทศสมาชิกอื่น แต่การปรับปรุงแก้ไขใด ๆ ก็ตาม จะต้องมีการแจ้งไปยังประเทศสมาชิกอื่นเป็นลายลักษณ์อักษรผ่านทางเลขาธิการอาเซียน

ข้อ 10 ข้อบทสุดท้าย

- 10.1 เงื่อนไข และนิยาม และข้อบทอื่น ๆ ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) และกรอบความตกลงอาเซียนด้านบริการ (AFAS) จะถูกอ้างอิงและนำมาใช้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดภายใต้ข้อตกลงฯ สำหรับกรณีที่ไม่มีข้อกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ
- 10.2 ข้อตกลงฯ จะมีผลใช้บังคับภายใน 6 เดือน หลังจากวันที่ประเทศสมาชิกอาเซียนลงนาม หากประเทศสมาชิกอาเซียนใดต้องการเลื่อนการดำเนินการตามข้อตกลงฯ ออกไป จะต้องแจ้งเลขาธิการอาเซียนเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 6 เดือนหลังจากวันที่ลงนาม และเลขาธิการอาเซียนจะต้องแจ้งให้ประเทศสมาชิกอื่นทราบ การขอเลื่อนการดำเนินการตามข้อตกลงฯ นั้น จึงจะมีผลบังคับใช้
- 10.3 ประเทศสมาชิกใดที่ได้กระทำตามข้อบท 10.2 ของข้อตกลงฯ จะต้องแจ้งเลขาธิการอาเซียนทราบวันที่ประสงค์จะเริ่มดำเนินการตามข้อตกลงฯ ซึ่งจะต้องเริ่มภายในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2553 และเลขาธิการอาเซียนจะได้แจ้งประเทศสมาชิกอื่นต่อไป หากประเทศสมาชิคนั้นไม่แจ้งวันที่จะเริ่มดำเนินการตามข้อตกลงฯ ให้เลขาธิการทราบ จะถือว่าผูกพันให้เริ่มดำเนินการตามข้อตกลงฯ ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2553
- 10.4 ข้อตกลงฯ จะได้รับการเก็บรักษาไว้กับเลขาธิการอาเซียน ซึ่งจะทำสำเนาที่ถูกต้องส่งให้แต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน

เพื่อเป็นพยานในการนี้, ผู้ลงนามข้างใต้ซึ่งได้รับมอบอำนาจอย่างถูกต้องจากรัฐบาลของแต่ละประเทศ ได้ลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ของอาเซียน

กระทำขึ้น ที่สิงคโปร์ ในวันที่ 25 สิงหาคม 2008 โดยจัดทำเป็นเอกสารฉบับเดียวในภาษาอังกฤษ

ASEAN MUTUAL RECOGNITION ARRANGEMENT ON DENTAL PRACTITIONERS

PREAMBLE

The Governments of Brunei Darussalam, the Kingdom of Cambodia, the Republic of Indonesia, Lao People's Democratic Republic, Malaysia, the Union of Myanmar, the Republic of the Philippines, the Republic of Singapore, the Kingdom of Thailand, and the Socialist Republic of Viet Nam, Member States of the Association of South East Asian Nations (hereinafter collectively referred to as ASEAN or ASEAN Member States or singularly as ASEAN Member State);

RECOGNISING the objectives of the ASEAN Framework Agreement on Services (hereinafter referred to as AFAS), which are to enhance cooperation in services amongst ASEAN Member States in order to improve the efficiency and competitiveness, diversify production capacity and supply and distribution of services of their services suppliers within and outside ASEAN; to eliminate substantially the restrictions to trade in services amongst ASEAN Member States; and to liberalise trade in services by expanding the depth and scope of liberalisation beyond those undertaken by ASEAN Member States under the General Agreement on Trade in Services (hereinafter referred to as GATS) with the aim to realising free trade in services;

RECOGNISING the ASEAN Vision 2020 on Partnership in Dynamic Development, approved on 14 June 1997, which charted towards the year 2020 for ASEAN the creation of a stable, prosperous and highly competitive ASEAN Economic Region which would result in:

- free flow of goods, services and investment;
- equitable economic development, and reduced poverty and socio-economic disparities; and
- enhanced political, economic and social stability;

NOTING that Article V of AFAS provides that ASEAN Member States may recognise the education or experience obtained, requirements met, or licences or certifications granted in another ASEAN Member State, for the purpose of licensing or certification of service suppliers;

NOTING the decision of the Bali Concord II adopted at the Ninth ASEAN Summit held in 2003 calling for the completion of Mutual Recognition Arrangements (hereinafter referred to as MRAs or singularly as MRA) for qualifications in major professional services by 2008 to facilitate free movement of professionals/skilled labour/talents in ASEAN; and

PROVIDING an MRA for Dental Practitioners that would strengthen professional capabilities by promoting the flow of relevant information and exchange of expertise, experiences and best practices suited to the specific needs of ASEAN Member States;

HAVE AGREED as follows:

ARTICLE I OBJECTIVES

The objectives of this MRA are to:

- 1.1 facilitate mobility of dental practitioners within ASEAN;
- 1.2 exchange information and enhance cooperation in respect of mutual recognition of dental practitioners;
- 1.3 promote adoption of best practices on standards and qualifications; and

- 1.4 provide opportunities for capacity building and training of dental practitioners.

ARTICLE II DEFINITIONS

In this MRA, unless the context otherwise requires:

- 2.1 **Dental Practitioner** refers to a natural person who has completed the required professional dental training and conferred the professional dental qualification; and has been registered and/or licensed by the Professional Dental Regulatory Authority in the Country of Origin as being technically, ethically and legally qualified to undertake professional dental practice.
- 2.2 **Specialist** refers to a Dental Practitioner who has the dental specialist training and postgraduate qualification(s) that are recognised by the Country of Origin and has been registered and/or licensed as a specialist if such registration is applicable in the Country of Origin;
- 2.3 **Foreign Dental Practitioner** refers to a Dental Practitioner including Specialist who holds the nationality of an ASEAN Member State, registered to practise dentistry in the Country of Origin and applying to be registered/licensed to practise dentistry in the Host Country.
- 2.4 **Registration** refers to registering and/or certifying and/or licensing of the Dental Practitioner within a jurisdiction or may refer to the issuance of a certificate or licence to a Dental Practitioner who has met or complied with specified requirements for registration to practise dentistry in the Country of Origin and/or Host Country.

- 2.5 **Country of Origin** refers to the ASEAN Member State where the Dental Practitioner has a current and valid registration to practise dentistry.
- 2.6 **Host Country** refers to the ASEAN Member State where a Foreign Dental Practitioner applies for registration to practise dentistry.
- 2.7 **Professional Dental Regulatory Authority** (hereinafter referred to as PDRA) refers to a body vested with the authority by the government in each ASEAN Member State to regulate and control Dental Practitioners and their practice of dentistry. PDRA in this context refers to the following:

Member State	PDRA
Brunei Darussalam	Brunei Medical Board
Cambodia	Cambodian Dental Council and Ministry of Health
Indonesia	Indonesian Medical Council and Ministry of Health
Lao PDR	Ministry of Health
Malaysia	Malaysian Dental Council
Myanmar	Myanmar Dental Council, Ministry of Health
Philippines	Professional Regulation Commission, Board of Dentistry and Philippine Dental Association
Singapore	Singapore Dental Council and Dental Specialists Accreditation Board
Thailand	Thailand Dental Council and Ministry of Public Health
Viet Nam	Ministry of Health

- 2.8 **Domestic Regulations** include laws, by-laws, regulations, rules, orders, directives and policies

relating to the practice of dentistry issued by the PDRA and/or relevant authorities.

- 2.9 **Continuing Professional Development** (hereinafter referred to as CPD) is the means by which members of the dental profession maintain, develop or improve their knowledge, skills and professional performance.

ARTICLE III RECOGNITION AND ELIGIBILITY OF FOREIGN DENTAL PRACTITIONERS

3.1 Recognition of a Foreign Dental Practitioner

A Foreign Dental Practitioner may apply for registration in the Host Country to be recognised as qualified to practise dentistry in the Host Country in accordance with its Domestic Regulations and subject to the following conditions:

- 3.1.1 in possession of a dental qualification recognised by the PDRA of the Country of Origin and Host Country;
- 3.1.2 in possession of a valid professional registration and current practising certificate to practise dentistry issued by the PDRA of the Country of Origin;
- 3.1.3 has been in active practice as a general Dental Practitioner or specialist, as the case may be, for not less than five (5) continuous years in the Country of Origin;
- 3.1.4 in compliance with CPD at satisfactory level in accordance with the policy on CPD mandated by the PDRA of the Country of Origin;

3.1.5 has been certified by the PDRA of the Country of Origin of not having violated any professional or ethical standards, local and international, in relation to the practice of dentistry in the Country of Origin and in other countries as far as the PDRA is aware;

3.1.6 has declared that there is no investigation or legal proceeding pending against him/her in the Country of Origin or another country; and

3.1.7 in compliance with any other assessment or requirement as may be imposed on any such applicant for registration as deemed fit by the PDRA or other relevant authorities of the Host Country.

3.2 Eligibility of a Foreign Dental Practitioner

A Foreign Dental Practitioner who satisfies the above conditions shall be recognised as qualified to practise dentistry in the Host Country.

3.3 Undertaking of a Foreign Dental Practitioner

A Foreign Dental Practitioner who is allowed to practise dentistry in the Host Country shall be subjected to Domestic Regulations and conditions which include but are not limited to the following:

3.3.1 to be bound by Professional and Ethical Codes of Conduct and standards of dental practice imposed by the PDRA of the Host Country;

3.3.2 to be bound by prevailing laws of the Host Country;

3.3.3 to subscribe to any requirement for insurance liability scheme in the Host Country; and

3.3.4 to respect the culture and religious practice of the Host Country.

ARTICLE IV PROFESSIONAL DENTAL REGULATORY AUTHORITY

- 4.1 Subject to Domestic Regulations, the PDRA of the Host Country shall:
- 4.1.1 evaluate the qualifications, training and experiences of the Foreign Dental Practitioners;
  - 4.1.2 impose any other requirement or assessment for registration where applicable;
  - 4.1.3 grant recognition and register eligible Foreign Dental Practitioners to practise dentistry in the Host Country;
  - 4.1.4 monitor and assess the compliance of the registered Foreign Dental Practitioners' practice and conduct in accordance with the Professional and Ethical Codes of Conduct and standards of dental practice of the Host Country; and
  - 4.1.5 take necessary actions in the event any registered Foreign Dental Practitioner failed to practise in accordance with the Professional and Ethical Codes of Conduct and standards of dental practice of the Host Country.

ARTICLE V RIGHT TO REGULATE

This MRA shall not reduce, eliminate or modify the rights, power and authority of each ASEAN Member State, its PDRA and other relevant authorities to regulate and control

dental practitioners and the practice of dentistry. ASEAN Member States, however, should undertake to exercise their regulatory power reasonably and in good faith for this purpose without creating any unnecessary barriers to the practice of dentistry.

ARTICLE VI
ASEAN JOINT COORDINATING COMMITTEE ON
DENTAL PRACTITIONERS

6.1 **An ASEAN Joint Coordinating Committee on Dental Practitioners** (hereinafter referred to as AJCCD) shall be established comprising of not more than two (2) appointed representatives from the PDRA of each ASEAN Member State with the following terms of reference:

6.1.1 to facilitate the implementation of this MRA through better understanding of the Domestic Regulations applicable in each ASEAN Member State and in the development of strategies for the implementation of this MRA;

6.1.2 to encourage ASEAN Member States to standardise and adopt mechanisms and procedures in the implementation of this MRA;

6.1.3 to encourage the exchange of information regarding laws, practices and developments in the practice of dentistry within the region with the view of harmonization in accordance with regional and/or international standards;

6.1.4 to develop mechanisms for continued information exchange as and when needed;

6.1.5 to review the MRA every five (5) years or earlier, if necessary; and

6.1.6 to do any other matters related to this MRA.

6.2 The AJCCD shall formulate the mechanism to carry out its mandate.

ARTICLE VII MUTUAL EXEMPTION

7.1 The ASEAN Member States recognise that any arrangement which would confer exemption from further assessment by the PDRA of the Host Country may be concluded only with the involvement and consent of the PDRA.

7.2 The ASEAN Member States note that the PDRA of the Host Country has the statutory responsibility of protecting the health, safety, environment, and welfare of the community within its jurisdiction, and may require the Foreign Dental Practitioners seeking the right to practise in the Host Country to submit themselves to some form of supplementary requirements or assessment.

7.3 The ASEAN Member States recognise that such requirements or assessment shall provide the PDRA of the Host Country with a sufficient degree of confidence that the Foreign Dental Practitioners concerned:

7.3.1 are equipped with the necessary skills and expertise consistent with the dental practice, general and/or specialized, that they intend to carry out and undertake in the Host Country;

7.3.2 understand the general principles behind applicable Professional and Ethical Codes of Conduct and standards of dental practice in the Host Country, and demonstrate an ability to apply

such principles in carrying out dental practice in the Host Country; and

7.3.3 are familiar with the Domestic Regulations that govern the operation of dental practice in the Host Country.

ARTICLE VIII DISPUTE SETTLEMENT

- 8.1 ASEAN Member States shall at all times endeavour to agree on the interpretation and application of this MRA and shall make every attempt through communication, dialogue, consultation and cooperation to arrive at a mutually satisfactory resolution of any matter that might affect the implementation of this MRA.
- 8.2 The ASEAN Protocol on Enhanced Dispute Settlement Mechanism, done at Vientiane, Lao PDR on 29 November 2004, shall apply to disputes concerning the interpretation, implementation, and/or application of any of the provisions under this MRA upon exhaustion of the mechanism in Article 8.1.

ARTICLE IX AMENDMENTS

- 9.1 Any provision of this MRA may only be amended by mutual written agreement by the Governments of all ASEAN Member States.
- 9.2 Notwithstanding Article 9.1, any ASEAN Member State may amend its PDRA listed in Article 2.7 as and when necessary without the mutual agreement of the other ASEAN Member States. Any amendment shall be communicated to the other ASEAN Member States through the ASEAN Secretariat in writing.

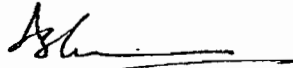
**ARTICLE X
FINAL PROVISIONS**

- 10.1 The terms and definitions and other provisions of the GATS and AFAS shall be referred to and shall apply to matters arising under this MRA for which no specific provision has been made herein.
- 10.2 This MRA shall enter into force six (6) months after the signing of this MRA by all ASEAN Member States. Any ASEAN Member State that wishes to defer implementation of this MRA shall notify the ASEAN Secretariat in writing of its intention within 6 months from the date of signature and the ASEAN Secretariat shall thereafter notify the rest of the ASEAN Member States. The deferment shall be effective upon notification by the ASEAN Secretariat to the other ASEAN Member States.
- 10.3 Any ASEAN Member State which has, pursuant to Article 10.2 of this MRA, given notice of deferment of its implementation, shall notify the ASEAN Secretariat of the indicated date of implementation of this MRA, which shall not be later than 1 January 2010. The ASEAN Secretariat shall thereafter notify the rest of the ASEAN Member States of the indicated date of implementation of this MRA. An ASEAN Member State which does not notify the ASEAN Secretariat of its date of implementation by 1 January 2010 shall be bound to implement this MRA on 1 January 2010.
- 10.4 This MRA shall be deposited with the ASEAN Secretariat, who shall promptly furnish a certified copy thereof to each ASEAN Member State.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorised thereto by their respective Governments, have signed this ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Dental Practitioners.

DONE at Singapore, this 25th day of August in the Year Two Thousand and Eight, in a single original copy in the English Language.

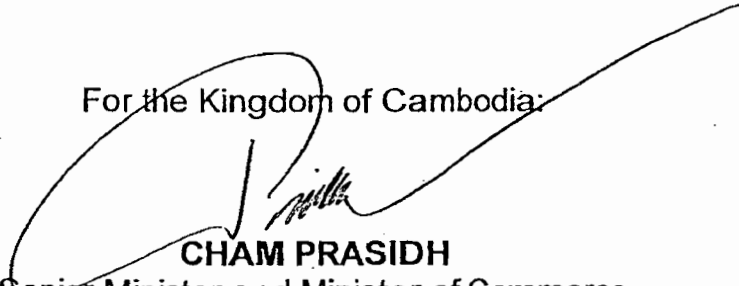
For Brunei Darussalam:

LIM JOCK SENG

Second Minister for Foreign Affairs and Trade

For the Kingdom of Cambodia:

CHAM PRASIDH

Senior Minister and Minister of Commerce

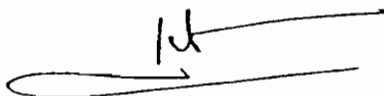
For the Republic of Indonesia:

MARI ELKA PANGESTU

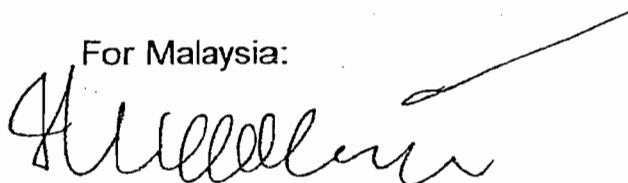
Minister of Trade

For Lao People's Democratic Republic:

NAM VIYAKETH
Minister of Industry and Commerce

For Malaysia:

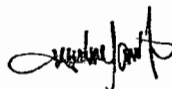
TAN SRI MUHYIDDIN YASSIN
Minister of International Trade and Industry

For Union of Myanmar

U SOE THA
Minister for National Planning and Economic Development

For the Republic of the Philippines:

PETER B. FAVILA
Secretary of Trade and Industry

For the Republic of Singapore:

LIM HNG KIANG
Minister for Trade and Industry

For Kingdom of Thailand:

For the Socialist Republic of Viet Nam:

NGUYEN CAM TU
Vice Minister of Industry and Trade

ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ของอาเซียน

ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Dental Practitioners

เรื่องเดิม

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2546 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนทั้ง 10 ประเทศได้ร่วมลงนามในแถลงการณ์ Bali Concord II ซึ่งได้มีการกำหนดให้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วม (MRA) ด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลักภายในปี ค.ศ. 2008 เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพ/แรงงานเชี่ยวชาญ/ผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียนได้อย่างเสรี ทั้งนี้ รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้มีการลงนามข้อตกลงสาขาวิศวกรรม เมื่อปี 2548 ลงนาม MRA สาขาวิชาชีพการพยาบาล เมื่อปี 2549 และลงนาม MRA สาขาสถาปัตยกรรมและกรอบข้อตกลงการยอมรับในคุณสมบัติด้านการสำรวจ เมื่อปี 2550

ล่าสุด อาเซียนได้เจรจาจัดทำ MRA วิชาชีพแพทย์ ทันตแพทย์ และบริการบัญชี ซึ่งสามารถตกลงกันได้ในสาระสำคัญแล้ว โดยในช่วงการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ครั้งที่ 40 เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2551 อาเซียน 9 ประเทศ ยกเว้นไทย ได้ลงนาม MRA วิชาชีพแพทย์ ทันตแพทย์ และบริการบัญชีแล้ว

การดำเนินการ

การประชุมเจรจาเพื่อจัดทำ MRA วิชาชีพทันตแพทย์ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้แทนจากองค์กรกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ อาทิ กระทรวงสาธารณสุขและทันตแพทยสภา โดยได้เห็นชอบร่างฉบับสุดท้ายของข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพทันตแพทย์ของอาเซียนแล้ว

สาระสำคัญของข้อตกลงฯ

MRA สาขาวิชาชีพทันตแพทย์มีหลักการคือ เปิดให้ทันตแพทย์ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศอาเซียนอื่นได้โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย

ทันตแพทย์ต่างชาติที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศอื่นต้องผ่านการประเมินและอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานกำกับดูแล ในประเทศที่รับให้ทำงาน (ของประเทศไทย คือ ทันตแพทยสภา และกระทรวงสาธารณสุข) การดำเนินงานในเรื่องนี้ของอาเซียนจะอยู่ภายใต้การดูแลของ ASEAN Joint Coordinating Committee on Dental Practitioners ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศสมาชิก

ทั้งนี้ หลังจากการลงนามในข้อตกลงแล้ว สมาชิกอาเซียนที่ไม่พร้อมดำเนินการตามข้อตกลงจะต้องมีหนังสือแจ้งให้สมาชิกอื่นทราบโดยผ่านฝ่ายเลขาธิการอาเซียน

ประโยชน์ที่จะได้รับ

การดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ของอาเซียนจะช่วยให้ทันตแพทย์ที่มีใบอนุญาตในประเทศเดิมและมีประสบการณ์สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศอาเซียนอื่นได้สะดวกขึ้น โดยลดขั้นตอนในการตรวจสอบ/รับรองวุฒิการศึกษาหรือความรู้ทางวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม ทันตแพทย์ต่างชาติจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย เช่น ในกรณีของไทย ทันตแพทย์ต่างชาติจะต้องปฏิบัติเหมือนคนไทยคือต้องผ่านการสอบเพื่อให้ได้ ใบอนุญาต

คำแปลข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ของอาเซียน

รัฐบาลแห่งบรูไน ดารุสซาราม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สหภาพพม่า สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย และ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ในฐานะประเทศสมาชิกของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (จากนี้จะเรียกรวมกันว่า “อาเซียน” หรือ “ประเทศสมาชิกอาเซียน”);

ตระหนักถึง วัตถุประสงค์ของกรอบความตกลงอาเซียนด้านบริการ (จากนี้จะเรียกว่า AFAS) ซึ่งจะเป็น การเสริมสร้างความร่วมมือด้านบริการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและ ความสามารถในการแข่งขัน สร้างความหลากหลายด้านความสามารถในการผลิต และการให้และ กระจายการบริการของผู้ให้บริการของตนระหว่างอาเซียนและนอกอาเซียน และเพื่อเปิดเสรีการค้า บริการโดยขยายทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้างของการเปิดเสรีให้เกินไปกว่าที่ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ ผูกพันไว้ภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (จากนี้จะเรียกว่า “GATS”) โดยมุ่งหวังให้เกิด การค้าบริการอย่างเสรี;

รับทราบถึง วิสัยทัศน์ของอาเซียนปี 2020 ในการเป็นหุ้นส่วนร่วมกันในการพัฒนาอย่างมีพลวัต ซึ่งได้ ประกาศในวันที่ 14 มิถุนายน 1997 โดยกำหนดอาเซียนเป็นเขตเศรษฐกิจที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและ สามารถแข่งขันในตลาดโลกในทุก ๆ ด้าน ประกอบด้วย

- การเปิดเสรีเรื่องสินค้า บริการและการลงทุน
- การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมและการลดปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำท่า รายได้ของประเทศอาเซียน
- ความมีเสถียรภาพทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

รับทราบถึง ข้อ 5 ของ AFAS ระบุว่าประเทศสมาชิกอาเซียนอาจยอมรับ การศึกษาหรือประสบการณ์ที่ ได้รับ เงินชดเชยที่บรรลู่ และ โบนัสผูกพันหรือโบนัสรองที่ออกให้ ในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น เพื่อ วัตถุประสงค์ของการอนุญาตหรือรับรองผู้ให้บริการ;

รับทราบถึง ผลการตัดสินใจในแถลงการณ์บาทลีซึ่งได้รับการรับรองในการประชุมสุดยอดอาเซียนที่จัด ขึ้นในปี ค.ศ. 2003 ซึ่งเรียกร้องให้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วม (จากนี้จะเรียกว่า “MRA”) ด้าน คุณสมบัติในบริการด้านวิชาชีพหลักภายในปี ค.ศ. 2008 เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย อย่างเสรีสำหรับ นักวิชาชีพ/แรงงานชำนาญการ/ผู้มีความสามารถพิเศษ ในอาเซียน; และ

ปรารถนา ที่จะให้ MRA สาขาวิชาชีพทันตแพทย์ สร้างความเข้มแข็งแก่ความสามารถด้านวิชาชีพโดย ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และแลกเปลี่ยนความชำนาญ ประสบการณ์ และ แนว ปฏิบัติที่ดีที่สุด ที่เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของประเทศสมาชิกอาเซียน;

จึงได้ตกลง ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ของอาเซียน (จากนี้จะเรียกว่า “ข้อตกลงฯ”) ดังต่อไปนี้:

ข้อ 1 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของข้อตกลงฯ คือ:

- 1.1 เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเคลื่อนย้ายทันตแพทย์ภายในประเทศสมาชิกอาเซียน;
- 1.2 เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความชำนาญเรื่องมาตรฐานและคุณสมบัติ ;
- 1.3 เพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการให้บริการวิชาชีพทันตแพทย์ที่ดีที่สุด
- 1.4 เพื่อเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาและการฝึกฝนของทันตแพทย์

ข้อ 2 .

นิยามและขอบเขต

สำหรับในข้อตกลงฯ เว้นเสียแต่ในบริบทได้กำหนดเป็นอื่น:

- 2.1 ทันตแพทย์ หมายถึง บุคคลธรรมดาที่ผ่านการทดสอบเพื่อเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตแพทย์และได้รับการประเมินโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตแพทย์ และขึ้นทะเบียนและ/หรือได้รับใบอนุญาตสำหรับการประกอบวิชาชีพดังกล่าวจากหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตแพทย์ของประเทศแหล่งกำเนิด (Country of Origin) นั้น เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติทางด้านเทคนิค จริยธรรม และกฎหมาย ที่จะประกอบวิชาชีพทันตแพทย์
- 2.2 ทันตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง หมายถึง ทันตแพทย์ที่ผ่านการทดสอบเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางและได้รับการประเมินโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตแพทย์ และขึ้นทะเบียนและ/หรือได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางจากหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตแพทย์ของประเทศแหล่งกำเนิด
- 2.3 ทันตแพทย์ต่างชาติ หมายถึง ทันตแพทย์และทันตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่มีสัญชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนและได้ขึ้นทะเบียนและ/หรือได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศแหล่งกำเนิด และมาสมัครขอขึ้นทะเบียน และ/หรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศผู้รับ
- 2.4 การขึ้นทะเบียน หมายถึง การขอขึ้นทะเบียนและ/หรือการขอใบรับรองและ/หรือการขอรับใบอนุญาตของทันตแพทย์ภายในขอบเขตการดูแล หรือหมายถึงการออกใบรับรองหรือใบอนุญาตให้ทันตแพทย์ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดไว้สำหรับการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศแหล่งกำเนิดและ/หรือประเทศผู้รับ
- 2.5 ประเทศแหล่งกำเนิด หมายถึง ประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมที่ทันตแพทย์มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ ซึ่งยังมีผลในปัจจุบัน

- 2.6 ประเทศผู้รับ หมายถึง ประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมที่ทันตแพทย์ต่างชาติมาขอขึ้นทะเบียน และ/หรือขอรับใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์
- 2.7 หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) หมายถึง หน่วยงานที่ได้รับอำนาจจากรัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิก ให้มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ซึ่งมีรายชื่อที่ระบุต่อไปนี้

คณะกรรมการกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์	บรูไน ดารุสซาราม
ทันตแพทย์สภาและกระทรวงสาธารณสุข	กัมพูชา
ทันตแพทย์สภาและกระทรวงสาธารณสุข	อินโดนีเซีย
กระทรวงสาธารณสุข	ลาว
ทันตแพทย์สภา	มาเลเซีย
ทันตแพทย์สภาและกระทรวงสาธารณสุข	พม่า
คณะกรรมการจัดการด้านกฎระเบียบวิชาชีพ	ฟิลิปปินส์
และคณะกรรมการกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์	
ทันตแพทย์สภาและคณะกรรมการกำกับดูแลผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง	สิงคโปร์
ทันตแพทย์สภาและกระทรวงสาธารณสุข	ไทย
กระทรวงสาธารณสุข	เวียดนาม

- 2.8 กฎระเบียบภายใน หมายถึง กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และนโยบาย เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ซึ่งออกโดยหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) และ/หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 2.9 การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) หมายถึง วิธีการใด ๆ ก็ตามที่สมาชิกวิชาชีพทันตแพทย์ใช้เพื่อการคงไว้ ปรับปรุง หรือพัฒนา ความรู้ ทักษะ และผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาชีพ

ข้อ 3

การยอมรับ, คุณสมบัติ, และ สิทธิของทันตแพทย์ต่างชาติ

- 3.1 คุณสมบัติในการเป็นทันตแพทย์ต่างชาติ
- ทันตแพทย์ต่างชาติสามารถขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศผู้รับ เพื่อเข้าไปประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศนั้นได้ โดยต้องเป็นไปตามกฎระเบียบภายในของประเทศผู้รับ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า ทันตแพทย์ต่างชาติต้อง:
- 3.1.1 สำเร็จการศึกษาวิชาชีพทันตแพทย์ซึ่งได้รับการยอมรับจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศผู้รับ;
- 3.1.2 จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตจากประเทศแหล่งกำเนิด ที่ยังมีผลในปัจจุบัน;
- 3.1.3 มีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติวิชาชีพทันตแพทย์ไม่น้อยกว่า 5 ปีต่อเนื่องในประเทศแหล่งกำเนิด ก่อนที่จะสมัครขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาต ;

- 3.1.4 ปฏิบัติสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศ
แหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ;
- 3.1.5 ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) ของประเทศ
แหล่งกำเนิดว่าไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้าน เทคนิค มาตรฐานวิชาชีพและ
จรรยาบรรณ ระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ในการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ทั้งใน
ประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศอื่น ๆ เท่าที่ผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตแพทย์
(PDRA) รับทราบ;
- 3.1.6 แจ้งให้ทราบว่า ไม่อยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือมีคดีความทางกฎหมายที่ยังค้างอยู่ใน
ประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศอื่น และ;
- 3.1.7 มีคุณสมบัติด้านอื่น ๆ ตามที่หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) หรือหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องประเทศผู้รับเห็นสมควรในการกำหนดคุณสมบัติของการขึ้นทะเบียน และ/หรือ
ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์
- 3.2 สิทธิของทันตแพทย์ต่างชาติ
ทันตแพทย์ต่างชาติซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ระบุในข้อบท 3.1 มีสิทธิในการเข้าไปประกอบ
วิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศผู้รับได้
- 3.3 หน้าที่ของทันตแพทย์ต่างชาติ
ทันตแพทย์ต่างชาติที่จดทะเบียนหรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์จากประเทศผู้รับ
ต้องปฏิบัติตามสอดคล้องตามกฎระเบียบภายในและเงื่อนไขต่าง ๆ ดังนี้:
- 3.3.1 หลักปฏิบัติวิชาชีพและจรรยาบรรณทันตแพทย์ที่มีและใช้บังคับโดยผู้มีอำนาจกำกับดูแล
ด้านวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) ของประเทศแหล่งกำเนิด;
- 3.3.2 กฎระเบียบ หรือข้อบังคับใด ๆ ภายในของประเทศผู้รับ;
- 3.3.3 ข้อกำหนดใด ๆ สำหรับโครงการประกันความเสียหายในประเทศผู้รับ;
- 3.3.4 วัฒนธรรมและประเพณีนิยมในประเทศผู้รับ

ข้อ 4

หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA)

- 4.1 ภายใต้กฎระเบียบภายในประเทศ หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) ของประเทศ
ผู้รับมีความรับผิดชอบดังต่อไปนี้:
- 4.1.1 ประเมินคุณสมบัติและประสบการณ์ของทันตแพทย์ต่างชาติ;
- 4.1.2 กำหนดเงื่อนไขหรือวิธีการประเมินสำหรับการขึ้นทะเบียน;
- 4.1.3 ขึ้นทะเบียน และ/หรือออกใบอนุญาตให้ทันตแพทย์ต่างชาติในการเข้ามามีการประกอบ
วิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศผู้รับ;

- 4.1.4 ติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของทันตแพทย์ต่างชาติที่ได้จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ เพื่อให้แน่ใจว่าทันตแพทย์ต่างชาติปฏิบัติตามสอดคล้องกับหลักปฏิบัติด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณทันตแพทย์ของประเทศผู้รับ และ;
- 4.1.5 มีวิธีการหรือมาตรการที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการกับทันตแพทย์ต่างชาติที่ได้จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ แต่ปฏิบัติไม่สอดคล้องกับหลักปฏิบัติด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณทันตแพทย์ของประเทศผู้รับ

ข้อ 5

สิทธิในการกำกับดูแล

ข้อตกลงฯ จะต้องไม่ลด ยกเลิก หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขสิทธิ และอำนาจหน้าที่ของประเทศสมาชิกอาเซียน หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการกำกับดูแลและควบคุมทันตแพทย์และการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ อย่างไรก็ตาม ประเทศสมาชิกอาเซียนควรที่จะบริหารอำนาจในการกำกับดูแลอย่างสมเหตุสมผล และไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคเกินความจำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์

ข้อ 6

คณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพทันตแพทย์อาเซียน (AJCCD)

6.1 คณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพทันตแพทย์อาเซียน (AJCCD) จะต้องประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) ของประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศไม่เกิน 2 คน และจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้:

- 6.1.1 อำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามข้อตกลงฯ โดยการส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบภายในของประเทศสมาชิกอาเซียน และการพัฒนากลยุทธ์สำหรับการดำเนินการตามข้อตกลงฯ;
- 6.1.2 ส่งเสริมประเทศสมาชิกอาเซียนในการกำหนดมาตรฐานสำหรับกลไกและขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินการตามข้อตกลงฯ;
- 6.1.3 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันทางด้านกฎหมาย แนวปฏิบัติ และการพัฒนาต่าง ๆ สำหรับการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในภูมิภาค โดยสอดคล้องกับมาตรฐานภูมิภาคและ/หรือสากลที่มีอยู่;
- 6.1.4 พัฒนาระบบการสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างต่อเนื่องและเมื่อมีความจำเป็น;
- 6.1.5 ทบทวนข้อตกลงยอมรับร่วมทุก ๆ 5 ปี หรือเร็วกว่านั้นหากมีความจำเป็น และ;
- 6.1.6 กระทำการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงฯ ฉบับนี้

6.2 คณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพทันตแพทย์อาเซียน (AJCCD) จะต้องกำหนดกลไกเพื่อปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายให้แล้วเสร็จ

ข้อ 7

ข้อยกเว้นร่วมกัน

- 7.1 ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วม ยอมรับว่าข้อตกลงใด ๆ ซึ่งอาจจะให้การยกเว้นจากการประเมินเพิ่มเติมโดยผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) ของประเทศผู้รับ อาจสามารถมีขึ้นได้ก็เฉพาะด้วยการมีส่วนร่วมและยอมรับของผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) เท่านั้น
- 7.2 ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วม รับทราบว่าผู้มีอำนาจในการขึ้นทะเบียนหรืออนุญาต มีความรับผิดชอบตามกฎหมายที่จะปกป้องสุขภาพ ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม และสวัสดิภาพของสังคมภายในขอบเขตการดูแล และอาจเรียกร้องให้ทันตแพทย์ต่างชาติที่ต้องการสิทธิในการประกอบวิชาชีพในประเทศผู้รับ ทำการยื่นการประเมินเพิ่มเติมได้
- 7.3 ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วม พิจารณาเห็นว่าวัตถุประสงค์ของการประเมินดังกล่าวควรเป็นการสร้างความมั่นใจในระดับที่เพียงพอต่อผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องว่าทันตแพทย์ต่างชาติผู้นั้น:
  - 7.3.1 มีทักษะที่จำเป็นและความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ ไม่ว่าจะทั่วไปหรือเฉพาะทาง ที่สามารถนำมาใช้ได้ในประเทศผู้รับได้;
  - 7.3.2 เข้าใจหลักการทั่วไปของข้อประพฤติ จรรยาบรรณ และมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศผู้รับ และได้แสดงถึงความสามารถในการใช้หลักการดังกล่าวในการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศผู้รับ;
  - 7.3.3 มีความคุ้นเคยกับกฎระเบียบภายในต่าง ๆ ที่มีในประเทศผู้รับ

ข้อ 8

การระงับข้อพิพาท

- 8.1 ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วม ต้องพยายามหาความเห็นร่วมกันเกี่ยวกับการตีความ และการนำมาใช้สำหรับข้อตกลงฯ ฉบับนี้ และต้องพยายามอย่างเต็มความสามารถด้วยการสื่อสาร สนทนา ท้า หรือ และร่วมมือกันในการหาหนทางแก้ไขประเด็นข้อพิพาทต่าง ๆ ให้เป็นที่พอใจร่วมกัน
- 8.2 ข้อบทของพิธีสารอาเซียนเรื่องกลไกการระงับข้อพิพาท ซึ่งจัดทำขึ้นที่กรุงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 จะนำมาใช้ในกรณีเกิดข้อพิพาทเกี่ยวกับ การตีความ การดำเนินการ และ/หรือ การนำมาใช้ ของข้อบทใด ๆ ภายใต้อัตนตกลงฯ ฉบับนี้ ตามกลไกในข้อบท 8.1

ข้อ 9 การปรับปรุงแก้ไข

- 9.1 ข้อบทของข้อตกลงฯ นี้อาจจะแก้ไขได้ก็เฉพาะที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขที่ตกลงร่วมกันเป็นลายลักษณ์อักษรโดยรัฐบาลของประเทศสมาชิกอาเซียน
- 9.2 ภายใต้ข้อบท 9.1 ประเทศสมาชิกอาเซียนใด ๆ อาจปรับปรุงแก้ไขรายชื่อหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) ในข้อบท 2.7 ได้หากมีความจำเป็น โดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากประเทศสมาชิกอื่น แต่การปรับปรุงแก้ไขใด ๆ ก็ตาม จะต้องมีการแจ้งไปยังประเทศสมาชิกอื่นเป็นลายลักษณ์อักษรผ่านทางเลขาธิการอาเซียน

ข้อ 10 ข้อบทสุดท้าย

- 10.1 เงื่อนไข และนิยาม และข้อบทอื่น ๆ ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) และกรอบความตกลงอาเซียนด้านบริการ (AFAS) จะถูกอ้างอิงและนำมาใช้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดภายใต้ข้อตกลงฯ สำหรับกรณีที่ไม่มีข้อบทกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ
- 10.2 ข้อตกลงฯ จะมีผลใช้บังคับภายใน 6 เดือน หลังจากวันที่ประเทศสมาชิกอาเซียนลงนาม หากประเทศสมาชิกอาเซียนใดต้องการเลื่อนการดำเนินการตามข้อตกลงฯ ออกไป จะต้องแจ้งเลขาธิการอาเซียนเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 6 เดือนหลังจากวันที่ลงนาม และเลขาธิการอาเซียนจะต้องแจ้งให้ประเทศสมาชิกอื่นทราบ การขอเลื่อนการดำเนินการตามข้อตกลงฯ นั้น จึงจะมีผลบังคับใช้
- 10.3 ประเทศสมาชิกใดที่ได้กระทำตามข้อบท 10.2 ของข้อตกลงฯ จะต้องแจ้งเลขาธิการอาเซียนทราบวันที่ประสงค์จะเริ่มดำเนินการตามข้อตกลงฯ ซึ่งจะต้องเริ่มภายในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2553 และเลขาธิการอาเซียนจะได้แจ้งประเทศสมาชิกอื่นต่อไป หากประเทศสมาชิกละเลยที่จะเริ่มดำเนินการตามข้อตกลงฯ ให้เลขาธิการทราบ จะถือว่าผูกพันให้เริ่มดำเนินการตามข้อตกลงฯ ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2553
- 10.4 ข้อตกลงฯ จะได้รับการเก็บรักษาไว้กับเลขาธิการอาเซียน ซึ่งจะทำสำเนาที่ถูกต้องส่งให้แก่ละประเทศสมาชิกอาเซียน

เพื่อเป็นพยานในการนี้, ผู้ลงนามข้างใต้ ซึ่งได้รับมอบอำนาจอย่างถูกต้องจากรัฐบาลของแต่ละประเทศ ได้ลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ของอาเซียน

กระทำขึ้น ที่สิงคโปร์ ในวันที่ 25 สิงหาคม 2008 โดยจัดทำเป็นเอกสารฉบับเดียวในภาษาอังกฤษ

1948

Blank page with minor scanning artifacts.

กรอบข้อตกลงยอมรับร่วมในสาขาบัญชีของอาเซียน

ASEAN Mutual Recognition Arrangement Framework on Accountancy Services

เรื่องเดิม

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2546 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนทั้ง 10 ประเทศได้ร่วมลงนามในแถลงการณ์ Bali Concord II ซึ่งได้มีการกำหนดให้จัดทำ ความตกลงยอมรับร่วม (MRA) ด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลักภายในปี 2551 เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพ/แรงงานเชี่ยวชาญ/ผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียนได้อย่างเสรี ทั้งนี้ รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้มีการลงนามข้อตกลงสาขาวิศวกรรม เมื่อปี 2548 ลงนาม MRA สาขาวิชาชีพการพยาบาลเมื่อปี 2549 และลงนาม MRA สาขาสถาปัตยกรรมและกรอบข้อตกลงการยอมรับในคุณสมบัติด้านการสำรวจ เมื่อปี 2550

ล่าสุด อาเซียนได้เจรจาจัดทำ MRA วิชาชีพแพทย์ ทันตแพทย์ และบริการบัญชี ซึ่งสามารถตกลงกันได้สาระสำคัญแล้ว โดยในช่วงการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ครั้งที่ 40 เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2551 อาเซียน 9 ประเทศ ยกเว้นไทย ได้ลงนาม MRA วิชาชีพแพทย์ ทันตแพทย์ และบริการบัญชีแล้ว

การดำเนินการ

การประชุมเจรจาเพื่อจัดทำกรอบ MRA ในสาขาบัญชี ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้แทนจากองค์กรกำกับดูแลวิชาชีพบัญชี อาทิ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยได้เห็นชอบร่างฉบับสุดท้ายของกรอบข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพบัญชีของอาเซียนแล้ว

สาระสำคัญของข้อตกลงฯ

MRA Framework สาขาบัญชีมีหลักการคือ กำหนดแนวทางเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการเจรจา MRA ด้านบัญชีในอนาคตของอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นการเจรจาสองฝ่ายหรือหลายฝ่าย โดยวางหลักเกณฑ์พื้นฐานสำหรับการยอมรับ ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์เรื่อง การศึกษา การสอบ ประสิทธิภาพ กระบวนการให้การยอมรับ ระบบข้อมูลเอกสาร ระเบียบวินัยและหลักจริยธรรม มาตรฐานและแนวปฏิบัติสากล ทั้งนี้ MRA ที่จะจัดทำขึ้นในอนาคตจะต้องไม่ลดทอนสิทธิ อำนาจ หน้าที่ของสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศในการกำกับดูแลและออกกฎ ระเบียบ หรือกฎหมายภายใน แต่ต้องไม่สร้างอุปสรรคที่เกินจำเป็น และการออกไปอนุญาตและการขึ้นทะเบียนของวิชาชีพบัญชีอาเซียนจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของแต่ละประเทศด้วย นอกจากนี้ กรอบข้อตกลงได้กำหนดกรอบการดำเนินการและขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานที่รับผิดชอบสาขาวิชาชีพ

ประโยชน์ที่จะได้รับ

แม้ว่า MRA Framework นี้จะยังไม่ใช้ข้อตกลงยอมรับร่วมในสาขาวิชาชีพ แต่เป็นการวางกรอบแนวทางเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าไปทำงานในวิชาชีพนี้ในอนาคต เมื่อสมาชิกอาเซียนใดมีความพร้อมก็สามารถเข้าร่วมเจรจายอมรับคุณสมบัติของกันและกันได้โดยใช้กรอบข้อตกลงนี้เป็นพื้นฐานในการเจรจา โดยในระหว่างนี้ประเทศอาเซียนที่ยังไม่พร้อมก็สามารถศึกษากรอบข้อตกลงนี้ และใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมของตนทั้งในแง่การส่งบุคลากรออกไปและการรับมือกับบุคลากรจากอาเซียนที่จะเข้ามาทำงานในไทย

ASEAN MUTUAL RECOGNITION ARRANGEMENT FRAMEWORK ON ACCOUNTANCY SERVICES

The Governments of Brunei Darussalam, the Kingdom of Cambodia, the Republic of Indonesia, Lao People's Democratic Republic, Malaysia, the Union of Myanmar, the Republic of the Philippines, the Republic of Singapore, the Kingdom of Thailand, and the Socialist Republic of Viet Nam, Member States of the Association of South East Asian Nations (hereinafter collectively referred to as "ASEAN" or "ASEAN Member States" or singularly as "ASEAN Member State");

RECOGNISING the objectives of the ASEAN Framework Agreement on Services (AFAS), which are to enhance cooperation in services amongst ASEAN Member States in order to improve the efficiency and competitiveness, diversity, production capacity, and supply and distribution of services of their services suppliers within and outside ASEAN; to eliminate substantially restrictions to trade in services amongst ASEAN Member States; and to liberalise trade in services by expanding the depth and scope of liberalisation beyond those undertaken by ASEAN Member States under the General Agreement on Trade in Services (GATS) with the aim to realising a free trade area in services;

NOTING that Article V of AFAS provides that ASEAN Member States may recognise the education or experience obtained, requirements met, and license or certification granted in other ASEAN Member States, for the purpose of licensing or certification of service suppliers;

NOTING the decision of the Bali Concord II adopted at the Ninth ASEAN Summit held in 2003 calling for completion of Mutual Recognition Arrangements (hereinafter referred to as

"MRAs") for qualifications in major professional services by 2008 to facilitate free movement of professional/skilled labour/talents in ASEAN;

DESIRING to provide a Mutual Recognition Arrangement Framework (hereinafter referred to as "MRA Framework") on Accountancy Services to facilitate the negotiations of MRAs in the Accountancy Services among ASEAN Member States as well as promoting the flow of relevant information and exchanging expertise, experiences and best practices suited to specific needs of each ASEAN Member State;

RECOGNISING the right of each ASEAN Member State to regulate the supply of the Accountancy Services sector within its territory;

NOTING the different levels of development of Accountancy Services among ASEAN Member States;

HAVE AGREED on this MRA Framework to encourage ASEAN Member States who are ready, to enter into bilateral or multilateral negotiations on MRAs on Accountancy Services.

ARTICLE I OBJECTIVES AND PRINCIPLES

1.1 This MRA Framework lays down the broad principle and framework for the negotiations of bilateral or multilateral MRAs on Accountancy Services between or among ASEAN Member States.

1.2 The objectives of this MRA Framework are:

1.2.1 To facilitate the negotiations of MRAs on Accountancy Services between or among ASEAN Member States by providing a structure towards the conclusion of such MRAs; and

- 1.2.2 To exchange information in order to promote and take into consideration the development of the best practices on standards and qualifications in the accountancy profession.
- 1.3 In achieving the above objectives, ASEAN Member States shall be guided by the following principles:
- 1.3.1 Promoting efficiency and quality of standards of the accountancy profession in ASEAN Member States;
- 1.3.2 Enhancing cooperation in the accountancy profession among ASEAN Member States;
- 1.3.3 Respecting and conforming with the Domestic Regulations of the participating ASEAN Member States without lowering the standards and requirements of the accountancy profession in each ASEAN Member State; and
- 1.3.4 All negotiations between or among ASEAN Member States for the conclusion of bilateral or multilateral MRAs on Accountancy Services shall be based on objectivity, fairness and reciprocity.

ARTICLE II DEFINITIONS AND SCOPE

In this MRA Framework, unless the context otherwise indicates:

- 2.1 **Accountancy Services** refers to the activities covered under Central Product Classification (hereinafter referred to as "CPC") 862 of the Provisional CPC of the United Nations as well as other accountancy related services or services incidental to an Accountancy

Services provider, the inclusion of which shall be mutually agreed between or among the ASEAN Member States negotiating bilateral or multilateral MRAs on Accountancy Services;

- 2.2 **Country of Origin** refers to the ASEAN Member State where the Practising Professional Accountant is registered as a member of and/or licensed to practice accountancy by the National Accountancy Body and/or the Professional Regulatory Authority;
- 2.3 **Criteria/Standards** generally, these two words are used synonymously to mean a specification of conditions required by National Accountancy Body and/or Professional Regulatory Authority to be met by the Practising Professional Accountant;
- 2.4 **Domestic Regulations** refers to laws, by-laws, regulations, rules, orders of respective ASEAN Member States as well as directives, guidelines and standards, relating to Accountancy Services, issued by the respective National Accountancy Body (NAB) and/or Professional Regulatory Authority (PRA);
- 2.5 **Host Country** refers to the ASEAN Member State where a Practising Professional Accountant from another ASEAN Member State applies for recognition to work in;
- 2.6 **National Accountancy Body and/or Professional Regulatory Authority ("NAB and/or PRA")** refers to the designated professional accountancy body or designated government agency in charge of each ASEAN Member State as in Appendix I;
- 2.7 **Practising Professional Accountant ("PPA")** refers to a natural person who is a national of an ASEAN Member State, who is assessed by the NAB and/or PRA as being technically, morally, and legally qualified to

undertake independent professional accountancy practice and is registered as a member of and/or licensed to practice accountancy by the NAB and/or the PRA. ASEAN Member States may adopt different nomenclatures and requirements in referring to PPAs when negotiating their bilateral or multilateral MRAs on Accountancy Services; and

- 2.8 **Recognition** refers to acceptance by an NAB and/or PRA of compliance with its requirements.

ARTICLE III BASIS FOR RECOGNITION

The ASEAN Member States hereby recognise that education, licences, demonstration of competencies and experience may be the principal elements considered in granting mutual recognition.

3.1 Education

The ASEAN Member States agree that a PPA of an ASEAN Member State who seeks recognition in another ASEAN Member State should have met the educational requirements in effect in the Country of Origin. Such individual's educational credentials may be accepted as having satisfied the educational requirements of the Host Country's NAB and/or PRA.

3.2 Licences

Where licences are required from governmental or regulatory bodies other than the NAB and/or PRA of each ASEAN Member State, the ASEAN Member States shall, subject to their Domestic Regulations, use their best endeavours to facilitate the PPA of the other ASEAN Member States to obtain the necessary approval.

3.3 Demonstration of Competencies

The ASEAN Member States recognise the need to require the PPA seeking recognition to demonstrate competencies to assure that the PPA has satisfactory knowledge of the Domestic Regulations of the Host Country.

3.4 Experience

A PPA seeking recognition shall meet the experience requirements specified by the Host Country.

3.5 International Federation of Accountants (IFAC) Standards and Guidelines

ASEAN Member States are encouraged to take into account the standards and guidelines set out by IFAC. The professional competencies and qualifications threshold for the practice of accountancy in ASEAN Member States shall be established, maintained and upheld according to these standards taking into consideration the Domestic Regulations of each ASEAN Member State.

ARTICLE IV DOMESTIC REGULATION

4.1 Domestic Regulations

Any bilateral or multilateral MRAs on Accountancy Services between or among ASEAN Member States shall not prejudice the rights, powers and authority of each ASEAN Member State and its NAB and/or PRA and other regulators of the profession to set and regulate the necessary Domestic Regulations.

4.2 National Accountancy Body and/or Professional Regulatory Authority

The NAB and/or PRA of each ASEAN Member State, where applicable, shall be responsible for the following:

4.2.1 Granting recognition to the PPA who applies to work solely or in collaboration with the PPA of the Host Country, subject to Domestic Regulations;

4.2.2 Monitoring the professional practice of the PPA granted recognition to practice Accountancy Services in the Host Country;

4.2.3 Setting and/or maintaining, where applicable, standards of professional and ethical practice in Accountancy Services; and

4.2.4 Exchanging information regarding Domestic Regulations, practices and developments on Accountancy Services in the ASEAN Member States with the view to harmonise the practice in accordance with regional and/or international standards.

ARTICLE V MUTUAL RECOGNITION ARRANGEMENTS

Following the signing of this MRA Framework, ASEAN Member States are encouraged to negotiate and conclude bilateral or multilateral MRAs on Accountancy Services.

5.1 Subject to the circumstances of each ASEAN Member State, an MRA may be concluded with the involvement and/or consent of the NAB and/or PRA and the relevant government agencies. A sample MRA is attached at APPENDIX II.

- 5.2 ASEAN Member States are encouraged to keep to the spirit of the World Trade Organisation (WTO) Guidelines for Mutual Recognition Agreements or Arrangements in the Accountancy Sector. A copy of the Guidelines is attached at APPENDIX III.
- 5.3 ASEAN Member States are urged to keep to the spirit of this MRA Framework when negotiating and concluding bilateral or multilateral MRAs on Accountancy Services.
- 5.4 The provisions of this MRA Framework shall apply to nationals of ASEAN Member States unless otherwise provided for in bilateral or multilateral MRAs on Accountancy Services.

ARTICLE VI AMENDMENTS

- 6.1 The provisions of this MRA Framework may only be amended by written agreement by the Government of all ASEAN Member States.
- 6.2 APPENDIX I (List of NAB and/or PRA) may be amended administratively by the ASEAN Secretary-General upon notification by an ASEAN Member State of any change to its NAB and/or PRA. The ASEAN Secretary-General shall thereafter notify the other ASEAN Member States of the change.

ARTICLE VII DISPUTE SETTLEMENT

- 7.1 ASEAN Member States shall at all times endeavour to agree on the interpretation and application of this MRA Framework and shall make every attempt through communication, dialogue, consultation and cooperation

to arrive at a mutually satisfactory resolution of any matter that might affect the implementation of this MRA Framework.

- 7.2 The provisions of the ASEAN Protocol on Enhanced Dispute Settlement Mechanism, done at Vientiane, Lao PDR on the 29 November 2004, shall apply to disputes concerning the interpretation, implementation, and/or application of any of the provisions under this MRA Framework.

ARTICLE VIII FINAL PROVISIONS

- 8.1 The terms and definitions and other provisions of the GATS and AFAS shall be referred and applied to matters arising under this MRA Framework for which no specific provision has been made under it.
- 8.2 This MRA Framework shall enter into force 3 months after the date of signature by all ASEAN Member States.
- 8.3 This MRA Framework shall be deposited with the ASEAN Secretary-General, who shall promptly furnish a certified copy thereof to each ASEAN Member State.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorised by their respective governments, have signed this ASEAN Mutual Recognition Arrangement Framework on Accountancy Services.

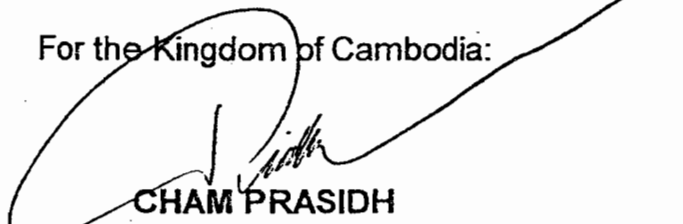
DONE at Singapore, this 25th day of August in the Year Two Thousand and Eight, in a single original copy in the English Language.

For Brunei Darussalam:

LIM JOCK SENG
Second Minister for Foreign Affairs and Trade

For the Kingdom of Cambodia:

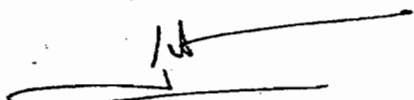
CHAM PRASIDH
Senior Minister and Minister of Commerce

For the Republic of Indonesia:

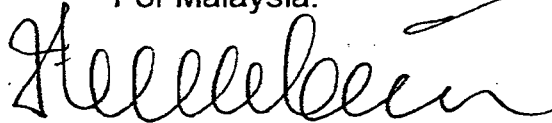
MARI ELKA PANGESTU
Minister of Trade

For Lao People's Democratic Republic:

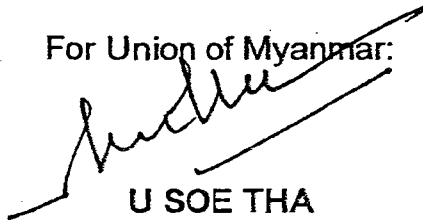
NAM VIYAKETH
Minister of Industry and Commerce

For Malaysia:

TAN SRI MUHYIDDIN YASSIN
Minister of International Trade and Industry

For Union of Myanmar:

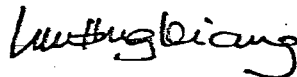
U SOE THA
Minister for National Planning and Economic Development

For the Republic of the Philippines:

PETER B. FAVILA
Secretary of Trade and Industry

For the Republic of Singapore:

LIM HNG KIANG
Minister for Trade and Industry

For Kingdom of Thailand:

For the Socialist Republic of Viet Nam:

NGUYEN CAM TU
Vice Minister of Industry and Trade

APPENDIX I
LIST OF PROFESSIONAL REGULATORY AUTHORITIES
AND NATIONAL ACCOUNTANCY BODIES

Member State	Professional Regulatory Authority	National Accountancy Body
Brunei Darussalam	Ministry of Finance (Note: A public accountant need not be a member of BICPA, although the Ministry of Finance recommends so)	Brunei Darussalam Institute of Certified Public Accountants (BICPA)
Cambodia	Ministry of Economy and Finance (Note: National Accounting Council)	Kampuchea Institute of Certified Public Accountants and Auditors (KICPAA)
Indonesia	Ministry of Finance (Note: A public accountant must be a member of Institut Akuntan Publik Indonesia – Indonesian Institute of Certified Public Accountant)	Ikatan Akuntan Indonesia (IAI) Institut Akuntan Publik Indonesia – Indonesian Institute of Certified Public Accountant
Lao PDR	Ministry of Finance (Note: A public accountant must be a member of LAAIA. For foreign public accountants, they may submit their application forms to the Ministry of Planning and Investment, and then this organ will coordinate with Ministry of Finance concerning this matter)	Lao Association of Accountants and Independent Auditors (LAAIA)

Member State	Professional Regulatory Authority	National Accountancy Body
Malaysia	Malaysian Institute of Accountants (MIA) (For certain type of services, additional license is required from the Ministry of Finance)	Malaysian Institute of Accountants (MIA)
Myanmar	Myanmar Accountancy Council (MAC)	Myanmar Accountancy Council (MAC)
The Philippines	(1) Professional Regulation Commission (2) Board of Accountancy	Philippine Institute of Certified Public Accountants (PICPA)
Singapore	Accounting and Corporate Regulatory Authority (Note: A public accountant must be a member of ICPAS)	Institute of Certified Public Accountants of Singapore (ICPAS)
Thailand	The Oversight Committee on Accounting Professions (Note: A public accountant must be a member of FAP)	Federation of Accounting Professions (FAP)
Viet Nam	Ministry of Finance	Viet Nam Accountancy and Auditing Association (VAA)

APPENDIX II
SAMPLE MUTUAL RECOGNITION AGREEMENT
ON ACCOUNTANCY SERVICES

This **MUTUAL RECOGNITION AGREEMENT ("MRA")** is made and entered into on this (Day) of (Month) (Year) between:

- (1) (Professional Body A) situated at (address); and
  - (2) (Professional Body B) situated at (address),
- (singularly as "Party", and collectively as "Parties").

1. PREAMBLE

(Brief write-up of Professional Body A and B and their working relationship)

Example:

- 1.1. "A" and "B" enjoy a long and mutually respectful relationship, having worked together for many years for the development of the accountancy profession locally, within the region and internationally.

The Parties share common and strong interests in the advancement of the profession of accountancy, especially in relation to the maintenance and strengthening of professional and educational standards, as well as the internationalisation of the profession.

- 1.2. "A" represents approximately (number) professional accountants, and actively consults and operates with like professional bodies in other countries in a number of diverse areas of mutual interest and support to further develop the accountancy profession. "B" represents approximately (number) professional

accountants, and actively consults and operates with like professional bodies in other countries in a number of diverse areas of mutual interest and support to further develop the accountancy profession.

2. OBJECTIVES OF MRA

- 2.1 The MRA sets down the terms for the admission of appropriately qualified members of each Party to the membership of the other Party and such admission shall be mutually recognised by the Parties.
- 2.2 The MRA is an undertaking of both Parties and shall take effect upon the completion of the assessment of the professional program of each Party by the other Party. The Parties target to complete such assessment no later than (DATE) or such later date as the Parties may mutually agree.
- 2.3 Each Party undertakes to use its best endeavours to ensure that its professional program is acceptable to the other Party.

3. MEMBERSHIP RECOGNITION

This section sets out the membership admission requirements of each Party relating to

- Completion of a recognised professional accountancy examination or program;
- Having relevant practical experience;
- Complying with continuing professional education requirements;
- Satisfying proficiency in local laws;
- Completion of courses on ethics and professional practice subjects.

4. PROCESS

- 4.1 To facilitate the assessment process under clause 2.2, each Party undertakes to provide the other Party with the syllabus, course content and details of the examination process in relation to that Party's professional programs as soon as these materials become available, but no later than (DATE) or such later date as the Parties may mutually agree.
- 4.2 The Parties agree that their respective professional programs will be subject to an annual quality assurance review.
- 4.3 The Parties agree that they will be in regular contact with each other at the (appropriate level to discuss and resolve any issues that may arise during the review process.
- 4.4 If the Parties are unable to resolve issues arising from the annual quality assurance review, either Party may terminate this agreement in accordance with the clause 15.

5. CONDITIONS FOR REVIEW OF APPLICATION OF MEMBERSHIP

- 5.1 Each application for membership from one Party shall be reviewed by the other Party (the "Recipient Party").
- 5.2 Each Party acknowledges that Recipient Party shall be solely responsible for the determining the approval or non-approval of the application for membership of the Recipient Party.
- 5.3 This MRA does not apply in relation to qualification and/or additional requirements, whether required by

the other Party or by law, necessary to practise as a public accountant within that Party's country.

6. LOCAL COMPANY LAW, TAXATION LAW AND OTHER REQUIREMENTS

(This section sets out the local laws and other requirements of each Party)

7. PRACTICAL EXPERIENCE

7.1 The Parties acknowledge that the practical experience requirements of each Party shall be in accordance with the spirit of the International Education Standard on Practical Experience as published by the International Federation of Accountants ("IFAC").

7.2 Notwithstanding clause 7.1, each Party shall retain its right to refuse admission of members of the other Party who do not meet the practical experience requirements established under any laws applicable to that Party.

8. CONTINUING PROFESSIONAL DEVELOPMENT OR EDUCATION

8.1 Each Party undertakes to ensure that the continuing professional development or professional education it offers to the other Party are in accordance with required IFAC standards.

8.2 Subject to clause 8.1, each Party shall accept the continuing professional development or professional education offered by the other Party.

9. PROFESSIONAL PROGRAMS

- 9.1 The Parties acknowledge that this MRA shall not inhibit or preclude each Party from offering and delivering its professional programs or other relevant programs in any location including the country of the other Party.

10. VARIATIONS TO MRA

- 10.1 The Parties acknowledge that this MRA may be varied from time to time subject to the mutual agreement of the Parties and undertake to procure that any such variation, where appropriate, shall include transitional provisions to ensure that the interests of members or registered students of each Party enrolled in their respective professional programs are not prejudiced.

11. MATERIAL CHANGES TO EDUCATION, PROFESSIONAL OR OTHER STANDARDS

- 11.1 Each Party acknowledges and agrees to inform and advise the other Party in the event of any material changes to its educational, professional or other standards during the term of this MRA.

12. PUBLICITY

- 12.1 Both Parties agree that public comment may not be made in relation to this MRA until the MRA takes effect under clause 2.2.
- 12.2 Both Parties will not make any public comment without the knowledge and agreement of the other Party.

13. COSTS AND EXPENSES

- 13.1 Each Party shall bear its own costs or any other expenses arising in connection with this MRA.

14. JOINT INITIATIVES

- 14.1 The Parties may engage in joint initiatives from time to time upon such terms as mutually agreed between the Parties and undertakes to notify the other Party of any proposed initiatives that have an impact on this MRA.

15. TERMINATION OF MRA

- 15.1 The MRA shall be valid for a duration of (No. of years) commencing from its effective date as stated in Clause 2.2.
- 15.2 During this time, either Party may terminate this MRA by giving 12 months notice to the other Party.
- 15.3 Both Parties agree that termination notice given under clause 15.2 would include conditions that would ensure that the interest of members/registered students of either Party enrolled in their respective professional programs are not disadvantaged.

16. CONFIDENTIALITY

- 16.1 Each Party recognises and affirms that any information disclosed to it by the other Party is proprietary information, and further agrees to keep all proprietary information in strictest confidence and shall not disclose such information to any third party, nor use the information for any other purpose other than as stipulated in this MRA unless the express prior

approval of the other Party providing the information is obtained.

17. STATUS

17.1 This MRA shall not restrict the rights of the Council of Professional Body A and/or the Council of Professional Body B to pass binding resolutions to regulate or amend the requirements of membership admission of the relevant Party provided such resolutions are made in accordance with the governing laws applicable to that Party.

18. SUMMARY

18.1 The Parties enter into this MRA with the clear intention of advancing the interests of their respective members in general. Each Party expresses its goodwill to the other party and agrees to work constructively towards achievement of Mutual Recognition as set out in this MRA.

IN WITNESS WHEREOF this Mutual Recognition Agreement has been duly executed on the date first above written.

(Professional Body A)

Signed by (Name), President
For and on behalf of (Professional
Body A)

---

in the presence of:

Name of Witness:
Designation of Witness:
(Professional Body A)

(Professional Body B)

Signed by (Name), President
For and on behalf of (Professional
Body B)

---

in the presence of:

Name of Witness:
Designation of Witness:
(Professional Body B)

Dated this (Day) of (Month) (Year)

**APPENDIX III
WTO GUIDELINES FOR MUTUAL RECOGNITION
AGREEMENTS
OR ARRANGEMENTS IN THE ACCOUNTANCY SECTOR**

The World Trade Organization (WTO) guidelines for MRAs in the Accountancy Sector are attached for reference purposes. The guidelines are reproduced below:

**WORLD TRADE ORGANIZATION
Council for Trade in Services
S/L/38
28 May 1997
(97-2295)**

**GUIDELINES FOR MUTUAL RECOGNITION
AGREEMENTS OR ARRANGEMENTS IN THE
ACCOUNTANCY SECTOR**

Introduction

This document provides practical guidance for governments, negotiating entities or other entities entering into mutual recognition negotiations on accountancy services. These guidelines are non-binding and are intended to be used by Members on a voluntary basis, and cannot modify the rights or obligations of the Members of the WTO.

The objective of these guidelines is to make it easier for parties to negotiate recognition agreements and for third parties to negotiate their accession to such agreements or to negotiate comparable ones. The most common way to achieve recognition has been through bilateral agreements. Article VII of the GATS recognises this as permissible. There are differences in education and examination standards, experience requirements, regulatory influence and various

other matters, all of which make implementing recognition on a multilateral basis extremely difficult. Bilateral negotiations will enable those involved to focus on the key issues related to their two environments. Once bilateral agreements have been achieved, however, this can lead to other bilateral agreements, which will ultimately extend mutual recognition more broadly.

Where autonomous recognition is granted, it is suggested that the WTO be informed of the relevant elements in these guidelines for transparency purposes. Such elements could include, for example, those covered in sections B.3, B.4(a) and (b), B.5 and B.6.

The examples listed under the various sections of these guidelines are provided by way of illustration. The listing of these examples is indicative and is intended neither to be exhaustive nor as an endorsement of the application of such measures by WTO Members.

A. Conduct of negotiations and relevant obligations under the GATS

With reference to the obligations of WTO Members under Article VII of the GATS, this section sets out points considered useful in the discharge of these obligations. A copy of Article VII is annexed to these guidelines.

1. Opening of negotiations

The information supplied to the WTO should include the following:

- the intent to enter into negotiations;
- the entities involved in discussions (e.g. governments, national organisations in the accountancy sector or institutes which have

authority - statutory or otherwise - to enter into such negotiations);

- a contact point to obtain further information;
- subject of negotiations (specific activity covered);
- the expected time of the start of negotiations and an indicative date for the expression of interest by third parties.

2. Results

On conclusion of an MRA, the information supplied should include the following:

- the content of the agreement (if a new agreement);
- significant modifications to the agreement (if an agreement already exists).

3. Follow-up actions

For WTO Members supplying information under paragraph (1) above, follow-up actions include ensuring that:

- the conduct of negotiations and the agreement itself comply with the provisions of GATS - in particular Article VII;
- they adopt any measures and undertake any action required to ensure the implementation and monitoring of the agreement, on their own account, and by the competent authorities, or, in pursuance of Article I of the GATS, encourage adoption of such measures and action by relevant sub-national authorities and by other organisations;

- they respond promptly to requests from other WTO Members seeking to enter into MRA negotiations.

4. Single negotiating entity

Where no single negotiating entity exists, Members are encouraged to establish one.

B. Form and content of agreement

This section sets out various issues that may be addressed in any negotiations and, if so agreed, included in the final agreement. It includes some basic ideas on what a Member might require of foreign professionals seeking to take advantage of an MRA.

1. Participants

The MRA should identify clearly:

- the parties to the agreement (for example, governments, national accountancy organisations or institutes);
- competent authorities or organisations other than the parties to the agreement, if any, and their position in relation to the agreement;
- the status and area of competence of each party to the agreement.

2. Purpose of agreement

The purpose of the MRA should be clearly stated.

3. Scope of agreement

The MRA should set out clearly:

- the scope of the agreement in terms of the specific accountancy professions or titles and professional activities it covers in the territories of the parties;
- who is entitled to use the professional titles concerned;
- whether the recognition mechanism is based on qualifications, or on the licence obtained in the country of origin, or some other requirement;
- whether the agreement covers temporary and/or permanent access to the profession concerned.

4. Mutual recognition provisions

The MRA should clearly specify the conditions to be met for recognition in the territories of each party and the level of equivalence agreed between the parties. The precise terms of the agreement will depend on the basis on which the MRA is founded, as discussed above. In case the requirements of the various sub-central jurisdictions of a party to an MRA are not identical, the difference should be clearly presented. The agreement should address the applicability of the recognition granted by one sub-central jurisdiction in the other sub-central jurisdictions of the party.

(a) Eligibility for recognition

(i) Qualifications

If the MRA is based on recognition of qualifications, then it should, where applicable, state:

- the minimum level of education required (entry requirements, length of study, subjects studied);

- the minimum level of experience required (location, length and conditions of practical training or supervised professional practice prior to licensing, framework of ethical and disciplinary standards);
- examinations passed (esp. examinations of professional competence);
- the extent to which home country qualifications are recognised in the host country;
- the qualifications which the parties are prepared to recognise, for instance, by listing particular diplomas or certificates issued by certain institutions, or by reference to particular minimum requirements to be certified by the authorities of the country of origin, including whether the possession of a certain level of qualification would allow recognition for some activities but not others.

(ii) Registration

If the MRA is based on recognition of the licensing or registration decision made by regulators in the country of origin, it should specify the mechanism by which eligibility for such recognition may be established.

(b) Additional requirements for recognition in the host state ("compensatory measures")

Where it is considered necessary to provide for additional requirements, in order to ensure the quality of the service, the MRA should set out the conditions under which those requirements may apply, e.g. in case of shortcomings in relation to qualification requirements in the host country or knowledge of local law, practice, standards and regulations. This knowledge should be essential for practice in the host

jurisdiction or required because there are differences in the scope of licensed practice.

Where additional requirements are deemed necessary, the MRA should set out in detail what they entail (for example, examination, aptitude test, additional practice in the host country or in the country of origin, practical training, language used for examination).

5. Mechanisms for implementation

The MRA should state:

- the rules and procedures to be used to monitor and enforce the provisions of the agreement;
- the mechanisms for dialogue and administrative co-operation between the parties;
- the means of arbitration for disputes under the MRA.

As a guide to the treatment of individual applicants, the MRA should include details on:

- the focal point of contact in each party for information on all issues relevant to the application (name and address of competent authorities, licensing formalities, information on additional requirements which need to be met in the host country etc.);
- the length of procedures for the processing of applications by the relevant authorities of the host country;
- the documentation required of applicants and the form in which it should be presented and any time limits for applications;

- acceptance of documents and certificates issued in the country of origin in relation to qualifications and licensing;
- the procedures of appeal to or review by the relevant authorities;
- any fees that might be reasonably required.

The MRA should also include the following commitments:

- that requests about the measures will be promptly dealt with;
- that adequate preparation time will be provided where necessary;
- that any exams or tests will be arranged with reasonable periodicity;
- that fees to applicants seeking to take advantage of the terms of the MRA will be in proportion to the cost to the host country or organisation;
- that information on any assistance programmes in the host country for practical training, and any commitments of the host country in that context be supplied.

6. Licensing and other provisions in the host country

Where applicable:

- the MRA should also set out the means by which, and the conditions under which, a licence is actually obtained following the establishment of eligibility, and what this licence entails (a licence and its content, membership of a professional body, use of

professional and/or academic titles etc.). Any licensing requirements other than qualifications should be explained, e.g.:

- an office address, an establishment requirement or a residency requirement;
  - a language requirement;
  - proof of good conduct and financial standing;
  - professional indemnity insurance;
  - compliance with host country's requirements for use of trade/firm names;
  - compliance with host country ethics (for instance independence and incompatibility).
- in order to ensure the transparency of the system, the MRA should include the following details for each party:
    - the relevant laws and regulations to be applied (disciplinary action, financial responsibility, liability, etc.);
    - the principles of discipline and enforcement of professional standards, including disciplinary jurisdiction and any consequential limitations on the professionals;
    - the means for ongoing verification of competence;
    - the criteria for and procedures relating to revocation of the registration of professionals;
    - regulations relating to any nationality and residency requirements needed for the purposes of the MRA.

7. Revision of the agreement

If the MRA includes terms under which it can be reviewed or revoked, the details should be clearly stated.

ANNEX

Article VII Recognition

1. For the purposes of the fulfilment, in whole or in part, of its standards or criteria for the authorization, licensing or certification of services suppliers, and subject to the requirements of paragraph 3, a Member may recognize the education or experience obtained, requirements met, or licenses or certifications granted in a particular country. Such recognition, which may be achieved through harmonization or otherwise, may be based upon an agreement or arrangement with the country concerned or may be accorded autonomously.

2. A Member that is a party to an agreement or arrangement of the type referred to in paragraph 1, whether existing or future, shall afford adequate opportunity for other interested Members to negotiate their accession to such an agreement or arrangement or to negotiate comparable ones with it. Where a Member accords recognition autonomously, it shall afford adequate opportunity for any other Member to demonstrate that education, experience, licenses, or certifications obtained or requirements met in that other Member's territory should be recognized.

3. A Member shall not accord recognition in a manner which would constitute a means of discrimination between countries in the application of its standards or criteria for the authorization, licensing or certification of services suppliers, or a disguised restriction on trade in services.

4. Each Member shall:

- (a) within 12 months from the date on which the WTO Agreement takes effect for it, inform the Council for Trade in Services of its existing

recognition measures and state whether such measures are based on agreements or arrangements of the type referred to in paragraph 1;

- (b) promptly inform the Council for Trade in Services as far in advance as possible of the opening of negotiations on an agreement or arrangement of the type referred to in paragraph 1 in order to provide adequate opportunity to any other Member to indicate their interest in participating in the negotiations before they enter a substantive phase;
- (c) promptly inform the Council for Trade in Services when it adopts new recognition measures or significantly modifies existing ones and state whether the measures are based on an agreement or arrangement of the type referred to in paragraph 1.

5. Wherever appropriate, recognition should be based on multilaterally agreed criteria. In appropriate cases, Members shall work in cooperation with relevant intergovernmental and non-governmental organizations towards the establishment and adoption of common international standards and criteria for recognition and common international standards for the practice of relevant services trades and professions.

⌘

คำแปลกรอบข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชีของอาเซียน

รัฐบาลแห่งบรูไนดารุสซาราม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สหภาพพม่า สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ในฐานะประเทศสมาชิกของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (จากนี้จะเรียกรวมกันว่า “อาเซียน” หรือ “ประเทศสมาชิกอาเซียน”)

ตระหนักถึง วัตถุประสงค์ของกรอบความตกลงอาเซียนด้านบริการ (จากนี้จะเรียกว่า “อาฟาส”) ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือด้านบริการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขัน สร้างความหลากหลายด้านความสามารถในการผลิต อุปทาน และกระจาย การบริการของผู้ให้บริการทั้งภายในและภายนอกอาเซียน และเพื่อเปิดเสรีการค้าบริการโดย ขยายทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้างของการเปิดเสรี ให้เกินไปกว่าที่ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ผูกพันไว้ภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (จากนี้จะเรียกว่า “แกตส์”) โดยมุ่งหวังให้เกิดการค้าบริการอย่างเสรี

รับทราบถึง ข้อ 5 ของ อาฟาส ระบุว่าประเทศสมาชิกอาเซียนอาจยอมรับการศึกษา หรือ ประสบการณ์ที่ได้รับ เงื่อนไขที่บรรลุน และใบอนุญาตหรือใบรับรองที่ออกให้ ในประเทศสมาชิกอาเซียน อื่น เพื่อวัตถุประสงค์ของการอนุญาตหรือรับรองผู้ให้บริการ

รับทราบถึง ผลการตัดสินใจในแถลงการณ์บาห์ลี ซึ่งได้รับการรับรองในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 ที่จัดขึ้นในปี ค.ศ. 2003 ซึ่งเรียกร้องให้จัดทำความตกลงยอมรับร่วม (จากนี้จะเรียกว่า “MRA”) ด้านคุณสมบัติในการบริการด้านวิชาชีพหลักภายในปี ค.ศ. 2008 เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายอย่างเสรี สำหรับ นักวิชาชีพ / แรงงานชำนาญการ / ผู้มีความสามารถพิเศษ ในอาเซียน และ

ปรารถนา ที่จะมีการรอบเพื่ออำนวยความสะดวกในการเจรจาจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชี ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ตลอดจนส่งเสริมการเคลื่อนย้ายของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และแลกเปลี่ยน ความชำนาญประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด ที่เหมาะสมกับความต้องการของประเทศสมาชิกอาเซียน

ตระหนักถึง สิทธิของประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศในการกำกับดูแลการให้บริการของสาขา วิชาชีพบัญชีในดินแดนของตน

รับทราบถึง ระดับการพัฒนาในบริการบัญชีที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน

- **จึงได้ตกลง** กรอบความตกลงอาเซียนสำหรับจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วม เพื่อส่งเสริมประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีความพร้อม ให้เริ่มการเจรจาสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายเพื่อจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมในวิชาชีพบัญชี

ข้อ 1.

วัตถุประสงค์และหลักการ

- 1.1 กรอบข้อตกลงนี้ วางหลักการและแนวทางกว้างๆสำหรับการเจรจาในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน
- 1.2 วัตถุประสงค์ของกรอบความตกลงนี้ คือ
  - 1.2.1 เพื่ออำนวยความสะดวกในการเจรจาจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน โดยการให้โครงสร้างเพื่อนำไปสู่การสรุปข้อตกลงนั้น
  - 1.2.2 เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ส่งเสริม และคำนึงถึงการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด ทั้งด้านมาตรฐานและคุณสมบัติของวิชาชีพบัญชี
- 1.3 เพื่อบรรลุจุดประสงค์ข้างต้น ประเทศสมาชิกอาเซียนจะใช้หลักการดังต่อไปนี้เป็นแนวทาง
  - 1.3.1 ส่งเสริมประสิทธิภาพและคุณภาพของมาตรฐานของวิชาชีพบัญชีในประเทศสมาชิกอาเซียน
  - 1.3.2 เสริมสร้างความร่วมมือในวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน
  - 1.3.3 เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วม โดยไม่ลดมาตรฐานและข้อกำหนดของวิชาชีพบัญชี ในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน และ
  - 1.3.4 การเจรจาทั้งหมดระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นระดับสองฝ่ายหรือหลายฝ่าย เพื่อจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชี จะต้องอยู่บนพื้นฐานของ objectivity ความยุติธรรม และต่างตอบแทน

ข้อ 2.

นิยามและขอบเขต

สำหรับในกรอบความตกลง เว้นเสียแต่ในบริบทได้กำหนดเป็นอย่างอื่น

- 2.1 ประเทศแหล่งกำเนิด หมายถึงประเทศสมาชิกซึ่งนักบัญชีอาชีพ (PPA) ได้ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกและ/หรือ ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA)
- 2.2 หลักเกณฑ์หรือมาตรฐาน โดยทั่วไป 2 คำนี้ใช้แทนกันได้เพื่อหมายถึงข้อกำหนดของเงื่อนไขที่ออกโดยคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) ซึ่งนักบัญชีอาชีพ (PPA) จะต้องปฏิบัติตาม

- 2.3 บริการบัญชี หมายถึง กิจกรรมที่อยู่ภายใต้ CPC 862 ของ Provisional CPC ของสหประชาชาติ รวมทั้งบริการบัญชีอื่นๆที่เกี่ยวข้อง หรือบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับผู้ให้บริการด้านบัญชี ซึ่งเป็นการตกลงร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วมการเจรจาในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีเพื่อการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชี
- 2.4 ประเทศผู้รับ หมายถึง ประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีนักบัญชีอาชีพ (PPA) จากประเทศสมาชิกอื่นมาขอสมัครให้มีการยอมรับเพื่อประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศนั้น
- 2.5 คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) หมายถึง องค์กรวิชาชีพบัญชีที่ได้รับมอบหมาย หรือ หน่วยงานรัฐที่ได้รับมอบหมาย ในแต่ละประเทศสมาชิก ซึ่งปรากฏรายชื่อในภาคผนวก 1
- 2.6 นักบัญชีอาชีพ (PPA) หมายถึง บุคคลธรรมดาที่เป็นคนชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งได้รับการประเมินโดยคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) ว่ามีคุณสมบัติทั้งทางเทคนิค ศีลธรรม และกฎหมาย ในการประกอบวิชาชีพบัญชีโดยอิสระ และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกของ และ/หรือได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) ทั้งนี้ ในการเจรจาจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมไม่ว่าจะเป็นในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคี ประเทศสมาชิกอาจใช้การเรียกชื่อและมีข้อกำหนดที่แตกต่างกันได้ในการอ้างถึงนักบัญชีอาชีพ (PPA)
- 2.7 การยอมรับ หมายถึง การยอมรับโดยคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) ในการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุไว้
- 2.8 กฎระเบียบภายใน หมายถึง กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ของประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงแนวทางและแนวปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี ซึ่งออกโดยคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) ของประเทศนั้นๆ

ข้อ 3.

หลักเกณฑ์การยอมรับ

ประเทศสมาชิกอาเซียน ยอมรับว่าการศึกษา ใบอนุญาต การแสดงให้เห็นว่ามีความสามารถ และประสบการณ์ อาจเป็นองค์ประกอบหลักในการพิจารณาให้การยอมรับ

3.1 การศึกษา

ประเทศสมาชิกอาเซียนตกลงว่า นักบัญชีอาชีพ (PPA) ของประเทศสมาชิกซึ่งขอให้มีการยอมรับในอีกประเทศสมาชิก ต้องได้รับการศึกษาตามเงื่อนไขที่มีผลบังคับใช้อยู่ในประเทศแหล่งกำเนิด ซึ่งหนังสือรับรองการศึกษาของบุคคลนั้นอาจถูกประเมินและยอมรับโดยคณะกรรมการ

กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) ของประเทศผู้รับว่าผ่านเกณฑ์เงื่อนไขทางการศึกษาในประเทศผู้รับ

3.2 ใบอนุญาต

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานกำกับดูแลอื่นนอกเหนือจากคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) กำหนดให้ต้องมีใบอนุญาตอื่นๆ ในการประกอบวิชาชีพ ประเทศสมาชิกอาเซียนภายใต้กฎระเบียบภายใน จะต้องพยายามอย่างเต็มความสามารถในการอำนวยความสะดวกให้นักบัญชีอาชีพ (PPA) ของประเทศสมาชิกอื่น ได้รับการอนุมัติที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพบัญชี

3.3 การแสดงให้เห็นว่ามีความสามารถ

ประเทศสมาชิกอาเซียนยอมรับถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดให้นักบัญชีอาชีพ (PPA) ซึ่งขอให้มีการยอมรับในประเทศนั้น แสดงให้เห็นว่ามีความสามารถในการประกอบวิชาชีพ เพื่อสร้างความมั่นใจว่านักบัญชีอาชีพ (PPA) มีความรู้ความสามารถครบถ้วนตามกฎระเบียบภายในของประเทศผู้รับ

3.4 ประสบการณ์

นักบัญชีอาชีพ (PPA) ที่ต้องการให้มีการยอมรับจะต้องมีประสบการณ์ครบถ้วนตามความต้องการที่ระบุไว้โดยประเทศผู้รับ

3.5 มาตรฐานและแนวทางของสภาวิชาชีพบัญชีนานาชาติ (IFAC)

ประเทศสมาชิกอาเซียนควรที่จะนำเอามาตรฐานและแนวทางของสภาวิชาชีพบัญชีนานาชาติ (IFAC) มาใช้ในการกำหนดความสามารถด้านวิชาชีพและคุณสมบัติต่างๆ สำหรับการประกอบวิชาชีพบัญชีของประเทศสมาชิกอาเซียน ภายใต้กฎระเบียบภายในของประเทศสมาชิกนั้น ๆ

ข้อ 4.

กฎระเบียบภายในประเทศ

4.1 กฎระเบียบภายใน

ข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชีในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีใดๆ ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องไม่กระทบต่อ สิทธิ อำนาจ และหน้าที่ของแต่ละประเทศสมาชิก และคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) หรือหน่วยงานกำกับดูแลอื่นของประเทศนั้นๆ ในการกำหนดหรือกำกับดูแลกฎระเบียบภายในที่สำคัญ

4.2 คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA)

คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) ของประเทศสมาชิก มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

- 4.2.1 ให้การยอมรับนักบัญชีอาชีพ (PPA) ที่สมัครเพื่อประกอบวิชาชีพโดยอิสระหรือร่วมกับนักบัญชีอาชีพ (PPA) ของประเทศผู้รับ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎระเบียบภายในของประเทศ
- 4.2.2 ติดตามตรวจสอบการประกอบวิชาชีพของนักบัญชีอาชีพ (PPA) ที่ได้รับการยอมรับให้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศผู้รับ
- 4.2.3 กำหนด และ/หรือคงไว้ ซึ่งมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพบัญชีและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ และ;
- 4.2.4 แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบภายใน แนวปฏิบัติ และการพัฒนาต่างๆ ด้านบริการบัญชีระหว่างประเทศประเทศสมาชิกอาเซียน โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานภูมิภาค และ/หรือสากลที่มีอยู่

ข้อ 5

การยอมรับร่วม

หลังจากการลงนามในกรอบข้อตกลงนี้ ประเทศสมาชิกอาเซียนควรจะมีการเริ่มเจรจาเพื่อสรุปผลการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชีในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีต่อไป

- 5.1 ภายใต้สถานการณ์ต่างๆ ของแต่ละประเทศสมาชิก ข้อตกลงยอมรับร่วมอาจจะกระทำโดยความเกี่ยวข้อง และ/หรือการให้ความเห็นของคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างของข้อตกลงยอมรับร่วมปรากฏอยู่ในภาคผนวก 2
- 5.2 ประเทศสมาชิกอาเซียนควรจะนำเอาแนวทางการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมในสาขาบริการบัญชีขององค์การการค้าโลก (WTO) มาใช้ ซึ่งแนวทางดังกล่าวปรากฏอยู่ในภาคผนวก 3
- 5.3 ประเทศสมาชิกอาเซียนควรที่จะยึดถือกรอบข้อตกลงนี้ในการเจรจาและสรุปผลการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชีในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคี
- 5.4 ข้อบทต่างๆ ของกรอบข้อตกลงนี้มีผลบังคับใช้กับคนชาติของทุกประเทศสมาชิกอาเซียน นอกจากนี้จะมีการระบุไว้เป็นอื่น ในข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชีในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคี

ข้อ 6

การแก้ไขปรับปรุง

- 6.1 ข้อบทต่างๆ ของกรอบข้อตกลงนี้จะสามารถแก้ไขปรับปรุงได้ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบซึ่งจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรโดยรัฐบาลของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมดเท่านั้น

6.2 การแก้ไขใด ๆ ของภาคผนวก 1 (รายชื่อของคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA)) สามารถแก้ไขได้ในทางบริหารโดยเลขาธิการอาเซียน โดยการแจ้งของประเทศสมาชิกอาเซียนนั้น ๆ ถึงการเปลี่ยนแปลงในคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) ของตน ซึ่งเลขาธิการอาเซียน จะแจ้งการเปลี่ยนแปลงกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นต่อไป

ข้อ 7.

การระงับข้อพิพาท

7.1 ประเทศสมาชิกอาเซียน จะต้องพยายามอย่างเต็มความสามารถที่จะยอมรับร่วมกันในเรื่องการตีความและการประยุกต์ใช้กรอบข้อตกลงนี้ และจะต้องพยายามทุกวิถีทางผ่านการติดต่อสื่อสาร เจรจา ปรีกษา และร่วมมือกันเพื่อให้ได้ข้อยุติที่เป็นที่พอใจร่วมกัน ต่อสาเหตุใด ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อ การดำเนินการตามกรอบข้อตกลงนี้

7.2 ข้อบทของพิธีสารอาเซียนเรื่องกลไกการระงับข้อพิพาท ซึ่งจัดทำขึ้นที่กรุงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2547 จะนำมาใช้กับข้อพิพาท ที่เกี่ยวกับการตีความ การปฏิบัติตาม และ/หรือ การใช้กรอบข้อตกลงนี้

ข้อ 8

ข้อบทสุดท้าย

8.1 เงื่อนไขนิยามและข้อบทอื่น ๆ ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (แกตส์) และกรอบความตกลงอาเซียนด้านบริการ (อาฟาส) จะถูกอ้างอิงและนำมาใช้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบความตกลงนี้ สำหรับกรณีที่ไม่มีข้อบทกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ

8.2 กรอบข้อตกลงนี้ จะมีผลใช้บังคับสาม (3) เดือนหลังจากประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศลงนาม

8.3 กรอบข้อตกลงนี้จะได้รับการเก็บรักษาไว้กับเลขาธิการอาเซียน ซึ่งจะทำหน้าที่ถูกต้องส่งให้แต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน

เพื่อเป็นพยานในการนี้ ผู้ลงนามข้างใต้นี้ ซึ่งได้รับมอบอำนาจอย่างถูกต้องจากรัฐบาลของแต่ละประเทศได้ลงนาม ในกรอบข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชีของอาเซียน

กระทำขึ้น ที่สิงคโปร์ ในวันที่ 25 สิงหาคม 2008 โดยจัดทำเป็นเอกสารฉบับเดียวในภาษาอังกฤษ